

PREZYDENT
MIASTA STOŁECZNEGO
WARSZAWY

**ZAŁOŻENIA
DO PROJEKTU
BUDŻETU MIASTA
STOŁECZNEGO
WARSZAWY
NA ROK**

2017

BEMOWO
BIAŁOLEKA
BIEŁAŃ
MOKOTÓW
OCHOTA
PRAGA POŁUDNIE
PRAGA PÓŁNOC
REMBERTÓW
ŚRÓDMIEŚCIE
TARGÓWEK
URSUŚ
URSYNÓW
WAWER
WESOŁA
WILANÓW
WŁOCHY
WOLA
ŻOLIBÓRZ

ZAŁOŻENIA
DO PROJEKTU BUDŻETU MIASTA STOŁECZNEGO
WARSZAWY NA ROK 2017

1. WSTĘP	7
2. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁANIA MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY NA TLE UWARUNKOWAŃ FINANSOWYCH I FORMALNO - PRAWNYCH	8
3. ZAŁOŻENIA OGÓLNE	9
4. AKTUALNY STAN FINANSÓW M. ST. WARSZAWY	11
5. PERSPEKTYWA FINANSOWA DLA M. ST. WARSZAWY NA ROK 2017 I LATA NASTĘPNE	15
6. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA DOCHODÓW MIASTA.....	22
6.1. Dochody bieżące	22
6.2. Dochody majątkowe	29
6.2.1. Środki na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów UE	29
6.2.2. Inne dochody majątkowe	31
7. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA WYDATKÓW MIASTA.....	32
7.1. Założenia dotyczące wydatków bieżących	32
7.1.1. Główne zadania w zakresie bieżącej działalności Miasta	34
7.1.1.1. w zakresie drogownictwa i komunikacji	34
7.1.1.2. w zakresie gospodarki mieszkaniowej	35
7.1.1.3. w zakresie oświaty i edukacji	36
7.1.1.4. w zakresie bezpieczeństwa	41
7.1.1.5. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	42
7.1.1.6. w zakresie kultury fizycznej i sportu	48
7.1.1.7. w zakresie opieki społecznej	48
7.1.1.8. w zakresie ochrony zdrowia	58
7.1.1.9. w zakresie obsługi długu i wpłaty do budżetu państwa	59
7.1.2. Założenia dotyczące wydatków dzielnic	60
7.2. Założenia dotyczące wydatków majątkowych	60
7.2.1. w zakresie transportu i komunikacji	61
7.2.2. w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami	63
7.2.3. w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	64
7.2.4. w zakresie edukacji	64
7.2.5. w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej	65
7.2.6. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego	66
7.2.7. w zakresie rekreacji i sportu	67
7.2.8. w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego	67
7.2.9. w zakresie zarządzania strukturami samorządowymi	67
8. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE WYNIKU BUDŻETOWEGO I POZIOMU ZADŁUŻENIA MIASTA	67

1. WSTĘP

Założenia do projektu budżetu m. st. Warszawy na rok 2017 zostały opracowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i akty wewnętrzne, w tym w szczególności:

- ustawę z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 poz .513 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. nr 157, poz. 1241, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 15 marca 2002 roku o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. nr 41, poz. 361 z późn. zm.),
- ustawę o zmianie niektórych innych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej z dnia 7 grudnia 2012 r. (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz.1199),
- statut Miasta Stołecznego Warszawy przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXII/743/2008 z dnia 10 stycznia 2008 r. – Uchwała Nr XII/223/2015 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie uchwalenia Statutu miasta stołecznego Warszawy,
- uchwałę Rady Miasta Stołecznego Warszawy nr XLVII/1422/2008 z 18 grudnia 2008 r. w sprawie przekazania dzielnicom m.st. Warszawy do wykonywania niektórych zadań i kompetencji m.st. Warszawy z późn. zm.,
- uchwałę Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 10 grudnia 2015 r., nr XXI/515/2015 w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2016-2042 z wydłużonym okresem planowania do 2045 r. na podstawie uchwały Rady m.st. Warszawy z dnia 12 maja 2016 r., Nr XXVII/691/2016 w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2016-2042.

2. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁANIA MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY NA TLE UWARUNKOWAŃ FINANSOWYCH I FORMALNO - PRAWNYCH

Ogólne ramy finansowe dla m.st. Warszawy w perspektywie średnio i długookresowej oraz finansowe i rzeczowe instrumenty determinujące możliwości budżetowe zostały przedstawione w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy. Budżet na 2017 rok będzie tworzony w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową m.st. Warszawy.

Budżet Miasta na 2017 r. zarówno na etapie planowania, jak i realizacji będzie podporządkowany strategicznym celom i uwarunkowaniom polityki budżetowej w horyzoncie wieloletnim. Należą do nich w szczególności: stopniowa redukcja deficytu budżetowego prowadzona w sposób niezagrażający rozwojowi Miasta i w konsekwencji ograniczenie przyrostu zadłużenia poprzez utrzymanie jego poziomu poniżej wewnętrznego limitu zadłużenia w relacji do dochodów, tj. na wyznaczonym poziomie 55%. Priorytetem pozostanie zachowanie prorozwojowej orientacji budżetu w warunkach ograniczeń wynikających z działania dwóch systemowych reguł fiskalnych określonych w art. 242 i 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. utrzymania dodatniej różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi oraz nieprzekraczania zindywidualizowanego limitu obsługi zadłużenia). Temu celowi służyć będzie realizacja wieloletniego programu inwestycyjnego uwzględniającego projekty możliwe do sfinansowania przy udziale środków z budżetu UE w ramach alokacji 2014-2020, jak też inne zadania inwestycyjne stanowiące priorytety Miasta na najbliższe lata. Program inwestycyjny został określony przy zachowaniu równowagi między potrzebami rozwojowymi Warszawy a możliwościami budżetowymi Miasta wspartymi spodziewaną bezzwrotną pomocą w formie dotacji z budżetu UE. W związku z wejściem w br. projektów finansowanych przy udziale środków z budżetu UE na lata 2014-2020 w fazę procesów inwestycyjnych w wyniku rozstrzyganych sukcesywnie przetargów na wykonanie zadań, wieloletni program inwestycyjny jest odpowiednio modyfikowany i dostosowany do harmonogramów realizacji zadań. Dotyczy to przede wszystkim pierwszoplanowej inwestycji w ramach planów rozwojowych Miasta na najbliższe lata z wykorzystaniem środków UE, którą stanowi rozbudowa II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru (w podziale na dwa etapy w formule 3+3 i 2+3) poprzez rozszerzenie odcinka centralnego II linii metra o dalszych 11 stacji, tj. o odcinek zachodni i odcinek wschodni – północny.

W ramach projektów uwzględnionych w wieloletnim programie inwestycyjnym i współfinansowanych z budżetu UE istotne znaczenie będą mieć też zadania planowane do realizacji wspólnie z innymi samorządami przy wykorzystaniu nowej formy współpracy określonej jako Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Wyzwaniem dla Miasta będzie zachowanie w horyzoncie najbliższych lat równowagi między zapewnieniem stabilności finansowej poprzez kontrolę deficytu i długu w warunkach działania systemowych ram fiskalnych, utrzymaniem zdolności do zaciągania, obsługi i spłaty zadłużenia oraz zapewnieniem rozwoju Warszawy przy optymalnym wykorzystaniu możliwości wynikających z nowej perspektywy finansowej UE.

W 2017 r. zakładane jest zwiększenie wydatków na cele rozwojowe do poziomu 3,6 mld zł, w tym w szczególności na rozbudowę II linii metra oraz projekty drogowe, w szczególności budowę ul. Czerniakowskiej bis, modernizację ciągu ulic Marsa-Żołnierska, budowę Trasy Świętokrzyskiej na odcinku od ul. Wybrzeże Szczecińskie do ul. Zabranieckiej.

W 2017 r. kontynuowane będą działania stabilizujące i wzmacniające finanse oraz potencjał rozwojowy m.st. Warszawy, polegające m.in. na:

- optymalizacji absorpcji środków z UE w ramach nowego okresu programowania na lata 2014-2020 i z innych źródeł zewnętrznych,
- niedopuszczaniu do zaciągania zobowiązań dłużnych ponad poziom mogący rodzić wysokie ryzyko przekroczenia w latach następnych dopuszczalnego poziomu indywidualnego wskaźnika obsługi długu wynikającego z art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju partycypacji obywatelskiej, m.in. poprzez wykorzystanie formy budżetu partycypacyjnego,
- prowadzenie kampanii społecznych zachęcających do rozliczeń podatkowych w Warszawie.

3. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Podstawą konstrukcji projektu budżetu m. st. Warszawy na 2017 rok będą:

- aktualne przepisy prawne, w tym w szczególności ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm),
- Wieloletnia Prognoza Finansowa m.st. Warszawy i projekt jej edycji na lata 2017-2045,
- bieżący monitoring i analiza sytuacji finansowej Miasta na podstawie danych o realizacji budżetu,
- przewidywane przez Ministerstwo Finansów kierunki rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju oraz prognozowane parametry makroekonomiczne przedstawione w dokumentach rządowych, w tym w zaktualizowanym Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2016-2019 i w stanowiącym jego część Programie Konwergencji – Aktualizacja 2016 r., w Założeniach do projektu budżetu państwa

na 2017 r., w Wytycznych dotyczących założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja – maj 2016 r., w Wytycznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Aktualizacja – maj 2016 r., w innych rządowych dokumentach programowo - strategicznych, w tym: Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, Planie na rzecz odpowiedzialnego rozwoju przyjętego przez rząd 16 lutego br., tegorocznej edycji Krajowego Programu Reform,

- monitoring i analiza zmian w przepisach dotyczących finansów publicznych,
- monitoring zmian wprowadzanych w obszarze oświaty - w edukacji szkolnej i przedszkolnej - na podstawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty w drodze ustawy z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (główne zmiany dotyczą m.in.: wprowadzenia prawa dziecka od 3 do 5 roku życia do korzystania z wychowania przedszkolnego, obowiązku odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego przez dziecko 6-letnie oraz przesunięcia obowiązku szkolnego od 7 roku życia) ze skutkami do 2019 r., jak też monitoring planowanych do wprowadzenia innych zmian w systemie oświaty,
- analiza uwarunkowań zewnętrznych działania Miasta w kontekście utrzymywania się ryzyk związanych z konfliktami geopolitycznymi, ryzyk związanych z spowolnieniem na rynkach wschodzących, utrzymywaniem się niepewności dotyczącej perspektyw koniunktury i reform strukturalnych w krajach UE w kontekście tzw. Brexitu,
- analiza ewentualnego wpływu na wydatki Miasta z tytułu obsługi długu ryzyka wzrostu zmienności na globalnych rynkach finansowych na tle polityki pieniężnej Europejskiego Bank Centralnego i możliwej podwyżki stóp procentowych w USA, jak też ryzyka wzrostu prawdopodobieństwa obniżenia w przyszłości ratingu kredytowego dla Polski w związku z obniżeniem przez agencję ratingową Moody's w aktualizacji wydanej 14 maja 2016 r. perspektywy międzynarodowego ratingu dla kraju ze stabilnej na negatywną,
- planowana absorpcja środków z Unii Europejskiej w ramach nowego okresu programowania UE na lata 2014-2020 i z innych źródeł zewnętrznych.

Zakłada się, że podstawą projektu budżetu na 2017 r. będą parametry makroekonomiczne przyjęte przez Ministerstwo Finansów w zaktualizowanym Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2016-2019 i w stanowiącym część tego Planu -

Programie Konwergencji. Aktualizacja 2016 - w zakresie dotyczącym 2017 r. oraz w Założeniach do budżetu państwa na 2017 r., w tym w szczególności:

- dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (średnioroczna) 101,3%,
- dynamika realna Produktu Krajowego Brutto 103,9%,
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto
 - w gospodarce narodowej 104,4%,
- dynamika zatrudnienia w gospodarce narodowej 100,6%.

4. AKTUALNY STAN FINANSÓW M.ST. WARSZAWY

Miasto Stołeczne Warszawa znajduje się na drodze stopniowego odbudowywania swojego potencjału dochodowego. Przejawia się to w umiarkowanym przyspieszeniu dynamiki dochodów własnych w ujęciu nominalnym w stosunku do okresu sprzed spowolnienia gospodarczego. Erozja wpływów w stosunku do 2008 r. ma odniesienie w szczególności do dochodów z podatków – z CIT, PCC – zdeterminowanych stanem koniunktury. W porównaniu do stanu sprzed spowolnienia gospodarczego dochody te na koniec 2015 r. pozostawały jeszcze istotnie poniżej ich poziomu nominalnego notowanego w 2008 r. odpowiednio o 28% i o 36%. W wymiarze realnym, tj. przy uwzględnieniu skumulowanego wskaźnika inflacji za okres 2009-2015 spadek tych dochodów był głębszy i wyniósł odpowiednio 37% i 44%. Inaczej kształtowały się dochody z PIT, które uzyskały swój poziom nominalny sprzed spowolnienia gospodarczego w 2012 r. Wzrost nominalny tych dochodów w okresie od 2009 r. do 2015 r. wyniósł niespełna 22%, tj. o 762 mln zł, natomiast w ujęciu realnym dynamika tych dochodów wynosi niespełna 6%, co oznacza wzrost w analizowanym okresie o 240 mln zł. Zauważyć trzeba, że w ramach podsektora samorządowego finansów publicznych najgłębszy spadek dynamiki dochodów podatkowych w stosunku do stanu przed spowolnieniem dotyczył miast na prawach powiatu, w tym Warszawy, tj. jednostek o wysokim potencjale dochodowym. Równocześnie Warszawa na mocy obowiązujących przepisów odprowadziła znaczną część swojego budżetu do budżetu państwa w formie subwencji równoważącej („janosikowe”) – łącznie w latach 2004-2015 kwota ta wyniosła 8,9 mld zł.

Rok 2015 zakończył się wypracowaniem dodatniego wyniku operacyjnego budżetu jako różnicy między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi, który stanowiła nadwyżka operacyjna w kwocie 1,5 mld zł. W 2015 roku wydatki bieżące były niższe w stosunku do założonych w planie i wobec poprzedniego roku, przy czym oszczędności dotyczyły w szczególności zakupów towarów i usług w wyniku uzyskania korzystniejszych cen w ramach przeprowadzonych w ub.r. postępowań przetargowych, oszczędności w wydatkach oraz nierozdysponowania części rezerw budżetowych, jak też w wyniku działania innych czynników obiektywnych, jak np. spadku poziomu podstawowych stóp

procentowych NBP mających wpływ na zmniejszenie w relacji do planu poziomu kosztów obsługi długu Miasta. Wpływ na korzystny wynik operacyjny budżetu miały też wyższe od planowanych dochody własne Miasta, w tym m.in. z udziału w podatkach dochodowych budżetu państwa.

Końcowy wynik finansowy budżetu Miasta na koniec 2015 r. był dodatni i osiągnął wartość 1.419 mln zł.

Środki z nadwyżki budżetowej za 2015 r. stanowią źródło finansowania zadań uwzględnionych w ramach WPF, w tym planowanych wydatków majątkowych Miasta. Pozwoliły także na obniżenie poziomu finansowania wydatków budżetowych środkami zwrotnymi.

Ograniczający wpływ na możliwości finansowe Miasta mają regulacje wprowadzone w formie tzw. reguł fiskalnych, których normatywna podstawa znajduje się w art. 242 i 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 poz 885 z późn. zm.).

Rygory reguły wydatkowej określonej w art. 242 ustawy nakazują zachowanie zasady „nadwyżkowego” budżetu bieżącego, co oznacza, że planowane i wykonane wydatki bieżące nie mogą przekroczyć wartości dochodów bieżących. Złagodzeniem zasady bezwzględnego bilansowania się części bieżącej budżetu jest możliwość powiększenia limitu wydatków o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki rozumiane, jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikająca z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Indywidualny wskaźnik obsługi zadłużenia dla Warszawy w relacji do dochodów wyniósł na koniec 2015 r. - po uwzględnieniu wyłączeń - 2,07% - wobec dopuszczalnego limitu spłat na podstawie danych z lat 2012-2014 - po uwzględnieniu wyłączeń - 7,93%.

Stan zadłużenia Miasta na koniec 2015 r. wyniósł 5.858 mln zł i w relacji do dochodów ogółem stanowił 40,93%. Był to wskaźnik niższy od zanotowanego w roku poprzednim (43,81%) przy spadku poziomu długu o 180 mln zł w stosunku do roku 2014.

Przewiduje się, że w 2016 r. dochody budżetowe Miasta zostaną zrealizowane w kwocie zbliżonej do zaplanowanej w budżecie Miasta na ten rok.

Realizacja tegorocznego planu dochodów majątkowych ze sprzedaży mienia obarczona jest jednak elementem niepewności ze względu na utrzymywanie się ograniczonej liczby zawieranych transakcji na warszawskim rynku nieruchomości.

Realizacja planu dochodów o dominującym znaczeniu dla budżetu Miasta i jednocześnie powiązanych z koniunkturą, tj. z udziału w podatkach dochodowych budżetu państwa - PIT i CIT - oraz z PCC za pierwsze pięć miesięcy br. przebiega prawidłowo, o czym świadczy wskaźnik wykonania rocznego planu za okres analizowany br. na tle porównywalnych danych za rok poprzedni i dodatnia dynamika zmian tych dochodów r/r.

Dochody Miasta z tytułu udziału w PIT za okres styczeń - maj 2016 r. są wyższe od wykonanych w tym samym okresie ub.r. o 182 mln zł, tj. o 11%. Przewiduje się, że dochody roczne z udziału w PIT powinny być zrealizowane. Dochody z tytułu udziału w CIT za pierwsze pięć miesięcy br. wykazują wzrost wobec wykonanych w tym samym czasie ub.r. o blisko 3%, tj. o niespełna 9 mln zł. Bieżące wyniki wskazują na brak zagrożeń dla realizacji planu dochodów z udziału w CIT.

Dochody z PCC za okres analizowany są wyższe r/r o ok. 32,5%, tj. o blisko 40 mln zł i odznaczają się stabilnymi wpływami w ujęciu m/m przy średniomiesięcznych dochodach na poziomie zbliżonym do korzystnych wyników notowanych w II półroczu ub. r. Nie widać obecnie zagrożenia dla realizacji planu dochodów z tego tytułu.

Gospodarka budżetowa Miasta podlega ścisłym rygorom dotyczącym ustalania i kontroli planowania w celu realizacji nadwyżek operacyjnych oraz przestrzegania limitów zadłużenia, a indywidualny wskaźnik obsługi długu jest formułą ściśle uzależniającą wielkość obciążeń jednostek samorządowych z tytułu zaciągniętych zobowiązań dłużnych od nadwyżki operacyjnej skorygowanej o dochody ze sprzedaży majątku. Do ograniczeń długu mają zastosowanie wyłączenia, których katalog został określony w ust. 3 i 3a art. 243 ustawy o finansach publicznych. Na podstawie ww. przepisów możliwe jest odliczenie spłaty zobowiązań (kredytów i pożyczek, wykupu papierów wartościowych, poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, zaciągniętych w związku z realizacją projektów finansowanych przy udziale środków UE w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji tych środków. Ograniczenie 90 dni nie ma zastosowania do odsetek i dyskonta od zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy. Zgodnie z nowelizacją ustawy o finansach publicznych w drodze ustawy z 8 listopada 2013 r. z limitów zadłużenia w całym okresie spłaty zobowiązania wyłączono też wykupy papierów wartościowych, spłaty rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, odpowiednio emitowanych lub zaciąganych na realizację programu, projektu lub zadania, które są współfinansowane w co najmniej 60% ze środków UE w części odpowiadającej wydatkom na wkład krajowy finansowany tymi zobowiązaniami. Przepis ten ma zastosowanie do wydatków wynikających z umów o dofinansowanie zawartych po dniu 1 stycznia 2013 r. i poniesionych po tym dniu. Ta ostatnia zmiana miała na celu ułatwienie jednostkom samorządowym absorpcji środków UE. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.) w drodze ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. z 2012 r., poz. 1456) do limitu zadłużenia liczonego według algorytmu nie zalicza się wyemitowanych obligacji na rynkach

zagranicznych (bez odsetek) przed dniem wejścia w życie tej ustawy, tj. przed 1 stycznia 2010 r. Na mocy art. 36 ww. ustawy z 7 grudnia 2012 r. przy ustalaniu limitu obsługi długu można też wyłączyć wydatki bieżące ponoszone na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na podstawie ustawy o działalności leczniczej z 15 kwietnia 2011 r.

W efekcie maksymalny wskaźnik obsługi zadłużenia dla Warszawy (limit) na 2016 r. obliczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 243 ustawy o finansach publicznych, tj. na podstawie faktycznych danych za lata 2013-2015 po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń wynosi 11,54%, natomiast wskaźnik obsługi zadłużenia planowany na 2016 rok wynosi 2,72%.

Zakłada się obniżenie przewidywanej kwoty długu na koniec 2016 r. o 181 mln zł wobec stanu zadłużenia na 31.12.2015 r. w związku z planowaną spłatą zobowiązań dłużnych w ww. kwocie zaciągniętych w poprzednich latach i spadek do poziomu 5.677 mln zł. Wskaźnik długu w relacji do dochodów na koniec 2016 r. wyniesie 39,9%.

Planowana na 2016 rok łączna roczna wartość wydatków majątkowych to przeszło 2,6 mld zł, tj. 17,2% wydatków budżetowych.

Zakłada się, że wynik budżetu w części bieżącej będzie stanowić nadwyżka operacyjna w kwocie ok. 298 mln zł. Poziom wyniku w sferze bieżącej działalności Miasta będzie miał istotne znaczenie z punktu widzenia wypełnienia przez Miasto w budżecie na 2017 r. normy fiskalnej wynikającej z art. 243 ustawy o finansach publicznych, która ograniczy maksymalny dopuszczalny poziom obsługi długu w 2017 r. na podstawie średniej z wyników operacyjnych z lat 2014-2016.

Miasto Stołeczne Warszawa poddane jest ocenie dwóch międzynarodowych agencji ratingowych. W dniu 16 maja 2016 r. międzynarodowa agencja ratingowa Moody's potwierdziła rating wiarygodności kredytowej dla zobowiązań walutowych m.st. Warszawy na poziomie A2 przy czym - w konsekwencji obniżenia perspektywy międzynarodowego ratingu kraju - zmieniła perspektywę ratingu Miasta ze stabilnej na negatywną. Nadal jest to najwyższa możliwa do osiągnięcia zagraniczna ocena wiarygodności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, równa ocenie ratingowej kraju. W ocenie agencji sytuacja finansowa Warszawy jest stabilna, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w coraz lepszych wynikach operacyjnych i finansowych, w odpowiednim poziomie środków finansowych do realizacji zadań bieżących i inwestycyjnych, w odpowiedniej sytuacji płynnościowej Miasta, w obniżającym się poziomie zadłużenia, w aktywnym zarządzaniu budżetem przy zachowaniu dyscypliny fiskalnej.

Międzynarodowa agencja ratingowa Fitch Ratings w dniu 16 czerwca 2016 roku potwierdziła krajowy długoterminowy rating m.st. Warszawy nadany 18 maja 2009 roku na poziomie AAA z perspektywą stabilną, tj. na poziomie najwyższym z możliwych.

Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest na stronie internetowej ww. agencji ratingowych odpowiednio www.moodys.com. i <http://www.fitchpolska.com.pl>.

Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy poddane są też ocenie niezależnego biegłego rewidenta. Ostatnia opinia biegłego rewidenta dotyczy sprawozdania finansowego za 2015 r.

Oceny te dostępne są na stronie internetowej Miasta www.bip.warszawa.pl/default, zakładka: Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawa - Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy.

5. PERSPEKTYWA FINANSOWA DLA M. ST. WARSZAWY NA ROK 2017 I LATA NASTĘPNE

W Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2016-2019 i w stanowiącym integralną część tego Planu Programie Konwergencji - Aktualizacja 2016 r. oraz w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2017 rok wskazuje się, że gospodarka Polski już od II kw. 2013 r. znajduje się w trendzie wzrostowym, do czego w dużej mierze przyczyniła się stopniowa poprawa koniunktury w państwach członkowskich UE, w tym w krajach strefy euro, które pozostają głównym partnerem handlowym kraju. W efekcie w 2015 r. PKB zwiększył się realnie o 3,6%, z perspektywą zwiększenia wartości tego wskaźnika w br. do poziomu 3,8%, a w przyszłym roku do 3,9% (dynamika realna r/r na koniec I kw. br. wg GUS wyniosła 3,0%). Według wiosennej prognozy gospodarczej Komisji Europejskiej z maja 2016 r. perspektywy gospodarcze otoczenia międzynarodowego, tj. dla krajów strefy euro i UE, jak też dla gospodarki światowej pozostaną umiarkowane. PKB strefy euro wzrośnie o 1,6 proc. w 2016 r. i 1,8 proc. w 2017 r., podczas gdy wzrost w 2015 r. wyniósł 1,7 proc. Przewiduje się, że tempo wzrostu PKB w UE nieco osłabnie, z poziomu 2,0 proc. w ubiegłym roku do 1,8 proc. w 2016 r., po czym wzrośnie do 1,9 proc. w 2017 r. W świetle danych cytowanej wiosennej prognozy Komisji Europejskiej globalny wzrost gospodarczy pozostanie również umiarkowany w związku ze spowolnieniem koniunktury na rynkach wschodzących, a także w największych zaawansowanych gospodarkach. Przewiduje się, że światowa gospodarka wzrośnie o 3,1 proc. w 2016 r. i 3,4 proc. w 2017 r.

Zgodnie z prognozą makroekonomiczną na lata 2016-2019 przedstawioną w Programie Konwergencji - Aktualizacja 2016 r. z kwietnia br. i w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2017 r. z czerwca br., w 2016 roku oczekiwany jest wzrost

zatrudnienia w gospodarce narodowej o 1,6% (założenia w tym zakresie przyjęte na etapie planowania budżetu państwa na 2016 r. - 0,8%). W kolejnych latach przyrost ten ma stopniowo maleć do 0,6% w 2017 r. i do 0,4% w latach 2018-2019. Oczekiwane jest dalsze systematyczne zmniejszanie stopy bezrobocia (stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec kwietnia br. - zgodnie z danymi GUS - spadła do poziomu 9,5%, co oznacza spadek r/r o 1,6 pkt., a na koniec br. ma wynieść 9,1%). Prognozowana stopa bezrobocia na koniec 2017 r. ma wynieść 8,1%, na koniec 2018 r. - 7,5%, na koniec 2019 r. - 6,8%. W świetle średniookresowego scenariusza makroekonomicznego przedstawionego w przywołanych dokumentach kontynuacja poprawy sytuacji na rynku pracy winna sprzyjać wzrostowi wynagrodzeń. Nominalne tempo wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016 r. wyniesie 4,4%. W kolejnych latach wyniesie ono odpowiednio 4,4% w 2017 r., 4,9% w 2018 r. i 5,5% w 2019 r.

Przewiduje, że w 2017 r. realne tempo wzrostu PKB zwiększy się do 3,9%, a w kolejnych latach będzie stopniowo przyspieszać i wyniesie 4,0% w 2018 r. i 4,1% w 2019 r. Prognozowane wskaźniki wzrostu PKB pozostaną znacznie powyżej średniej UE. Wpływ na dynamikę nominalnego tempa wzrostu gospodarczego w analizowanym okresie będzie mieć inflacja. W świetle prognoz rządowych po okresie spadku r/r cen towarów i usług konsumpcyjnych od lipca 2014 r. z perspektywą utrzymania się na poziomie ujemnym średniorocznego wskaźnika zmian cen również w 2016 r. (-0,4%), w kolejnych latach wskaźnik inflacji będzie stopniowo powracał w okolice środka dopuszczalnych przez NBP wahań (+/- 2,5%) i wyniesie 1,3% w 2017 r., 1,8% w 2018 r. i 2,2% w 2019 r.

Wskazując na ogólnie pozytywne perspektywy gospodarcze dla Polski na najbliższe lata międzynarodowe instytucje, agencje ratingowe (Standard&Poor's, Moody's), jak też niektóre ośrodki prognostyczne - krajowe i międzynarodowe - sygnalizują ryzyka wewnętrzne związane z polityką społeczno-gospodarczą rządu. W ocenie wymienionych podmiotów źródłem ryzyk fiskalnych - „są już podjęte decyzje budżetowe rządu (Program Rodzina 500+), które skutkują istotnym zwiększeniem wydatków bieżących już w 2016 r. i wyższym wzrostem od 2017 r. i poprzez ten fakt wpływają na perspektywy fiskalne Polski stanowiąc zagrożenie dla przekroczenia progu deficytu budżetowego 3% PKB w nadchodzących latach, podczas gdy zachowanie tej normy jest celem polityki budżetowej rządu. Dodatkowe potencjalne ryzyka fiskalne generują w ich ocenie inne plany w sferze społeczno-gospodarczej, w tym m.in. rządowa intencja obniżenia wieku emerytalnego.”

Niezależnie od ryzyk wewnętrznych i zewnętrznych w sytuacji materializacji pozytywnych prognoz makroekonomicznych dla Polski i państw członkowskich UE zakładających dalszą poprawę koniunktury gospodarczej w horyzoncie prognozy 2016-2019 można by się spodziewać stopniowego wzrostu dynamiki własnych dochodów

budżetowych Miasta, zwłaszcza dochodów podatkowych silnie powiązanych z cyklem koniunkturalnym.

Dochody o dominującym znaczeniu dla budżetu, tj. z udziału w podatkach dochodowych PIT i CIT będą uzależnione od ich bazy, tj. od dochodów z pracy, emerytur i innych świadczeń społecznych, od zysków podmiotów gospodarczych, jak też od podatkowych zmian systemowych. W przypadku wpływów z PIT istotne są prognozy dotyczące dynamiki zatrudnienia i wynagrodzeń, ponieważ te wskaźniki w największym stopniu determinują poziom możliwych do pozyskania dochodów z tego źródła. Dochody z PIT będą kształtować się pod wpływem systematycznego ograniczania stopy bezrobocia na skutek stopniowego wzrostu dynamiki zatrudnienia w 2016 r. do 1,6%, w następnych latach dynamika wzrostu tego wskaźnika stopniowo będzie osłabiać się do 0,6% w 2017 r., 0,4% w latach 2018-2019 przy przyspieszeniu dynamiki wynagrodzeń nominalnych, która po przewidywanym wzroście w 2016 r. o 4,4% powinna stopniowo przyspieszyć w kolejnych latach do 5,5% w 2019 r.

Priorytetem polityki budżetowej Miasta w 2017 r. i w kolejnych latach pozostanie zwiększenie potencjału rozwojowego Warszawy poprzez optymalne wykorzystanie środków UE w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Starania Miasta o nową pulę dotacji unijnych w ramach alokacji na lata 2014-2020 koncentrują się przede wszystkim na pozyskaniu dofinansowania na rozbudowę centralnego odcinka II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru w formule 3+3 i 2+3 z podziałem tej inwestycji na dwa etapy.

Wdrożono procedury dotyczące uzyskania dofinansowania rozbudowy II linii metra. Wniosek Miasta opiniowany jest przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT). W marcu br. podpisano umowę na budowę trzech stacji i tuneli II linii metra w kierunku wschodnim-północnym. Jest to pierwszy etap rozbudowy centralnego odcinka II linii metra. Kolejnym krokiem w realizacji tzw. projektu 3+3 będzie podpisanie umowy na budowę trzech stacji i tuneli II linii metra w kierunku zachodnim.

Ponadto kluczowe będą zadania inwestycyjne realizowane wspólnie z innymi samorządami powiązanymi funkcjonalnie z Miastem tj. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Miasto i 39 samorządów warszawskiego obszaru metropolitalnego tworzących Warszawski Obszar Funkcjonalny (WOF) będą realizować wspólne przedsięwzięcia łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekty będą przede wszystkim dotyczyć rozwoju zrównoważonego sprawnego transportu w ramach WOF w szczególności poprzez: rozwój sieci dróg rowerowych na terenie WOF, rozwój sieci parkingów „Parkuj i Jedź” na terenie WOF, rozwój oferty terenów inwestycyjnych WOF, promocję gospodarczą

WOF (WOF Expo), E-wycena – kalkulator wartości nieruchomości gruntowych WOF, rozwój Wirtualnego WOF (Virtual WOF), budowę i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK (technologie innowacyjno-komunikacyjne) na terenie WOF (E-opieka), rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie WOF, rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży WOF, rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego na terenie WOF. Zakłada się, że projekty inwestycyjne planowane do realizacji w ramach ZIT osiągną wartość łącznie ok. 574 mln zł, przy dofinansowaniu z budżetu UE na poziomie blisko 340,7 mln zł. Planuje się, że projekty tzw. „miękkie” związane z wydatkami bieżącymi w ramach ZIT zostaną dofinansowane w latach 2016-2022 ze środków UE w kwocie ok. 102 mln zł.

W dalszym ciągu priorytetem dla Miasta będzie też realizacja zadań w ramach programów takich jak:

- rewitalizacja obszaru Pragi,
- program rozwoju edukacji,
- program rozwoju ochrony zdrowia poprzez przebudowę, rozbudowę, modernizację działających podmiotów leczniczych, w tym miejskich szpitali i przychodni i rozwój infrastruktury w tym obszarze,
- rozwój sieci żłobków,
- budowa szpitala Południowego,
- program rozwoju budownictwa społecznego, modernizacja budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji,
- program „Dzielnica Wisła” i zagospodarowanie nadbrzeży Wisły,
- program „Centra Lokalne”,
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe,
- program zieleni miejskiej.

Długofalowym kierunkiem polityki budżetowej uwzględnionym w WPF Miasta pozostanie stopniowe ograniczanie deficytu budżetowego z realizacją rozłożoną w czasie, tzn. w tempie umożliwiającym maksymalne wykorzystanie środków z budżetu UE na lata 2014-2020.

Zakłada się finansowanie projektów unijnych przy udziale środków zwrotnych w celu maksymalizacji absorpcji funduszy pochodzących z budżetu UE przy respektowaniu ograniczeń wynikających z działania reguł fiskalnych wyrażonych w art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych.

Dla utrzymania wysokiej zdolności kredytowej Miasta w perspektywie do 2020 r., tj. w okresie korzystania ze środków UE, kluczowy będzie poziom planowanych nadwyżek operacyjnych. Wielkość nadwyżki operacyjnej wpływa na możliwości zaciągania zobowiązań zwrotnych oraz na zdolność do finansowania wydatków o charakterze majątkowym i jest podstawą do ustalania indywidualnego wskaźnika zadłużenia.

Generowanie nadwyżek operacyjnych stanowi wyzwanie dla budżetu Warszawy w kontekście relatywnie wysokiego udziału w ramach wydatków bieżących wydatków obligatoryjnych określonych ustawami oraz zawartymi umowami (takie jak: wpłata do budżetu państwa na zwiększenie subwencji równoważącej, tj. tzw. janosikowe, koszty zakupu usług komunikacji miejskiej, koszty obsługi długu, środki na potencjalne spłaty udzielonych przez Miasto poręczeń i gwarancji).

Wyzwaniem dla polityki budżetowej Miasta pozostaną w najbliższych latach problemy dotyczące:

- odszkodowań reprivatyzacyjnych za przejęte przez państwo grunty, budynki i inne części składowe nieruchomości z mocy dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. nr 50, poz. 279) w związku z art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.) zwłaszcza w kontekście, ograniczonego do lat 2014-2016, wsparcia finansowego z budżetu państwa ze środków z Funduszu Reprivatyzacyjnego, odszkodowania za przejęte grunty pod drogi publiczne przed 1999 r., jak też grunty wydzielone pod drogi na wniosek właścicieli, z tytułu ograniczenia pozbawienia prawa własności nieruchomości ze względu na cele publiczne na podstawie obowiązujących przepisów, w tym w szczególności art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną i art. 98 ust. 3, art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- odszkodowań w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości na skutek uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w związku z art. 36 ust. 1 pkt. 1, art. 36 ust.1 pkt. 2, art. 36 ust. 3,5 i art. 37 ust. 3 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.).

Skala roszczeń reprivatyzacyjnych – odszkodowawczych – powoduje, że pełne jednorazowe zabezpieczenie roszczeń z tych tytułów przekracza bieżące i prognozowane możliwości budżetowe Miasta. Środki wypłacone przez Miasto z tytułu odszkodowań reprivatyzacyjnych z Dekretu Bieruta w latach 2008-2015 wyniosły łącznie 1,1 mld zł przy ogólnej kwocie wydatków poniesionych na odszkodowania 1,5 mld zł. Planowane wydatki na te cele w 2016 r. wyraża kwota 191,5 mln zł, w tym wydatki na odszkodowania z tytułu Dekretu Bieruta opiewają na kwotę 70 mln zł.

W latach 2014-2015 Miasto uzyskało wsparcie w łącznej kwocie 370,5 mln zł w formie dotacji celowej ze środków Funduszu Reprivatyzacji z przeznaczeniem na dofinansowanie wypłaty odszkodowań za nieruchomości wywłaszczone na podstawie Dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy

w oparciu o zapisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji podjętych w drodze ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. (Dz.U.2013 r., poz. 1643) przy zastrzeżeniu, że dofinansowanie, o którym mowa, dotyczy lat 2014-2016, a wysokość udzielonej dotacji w roku budżetowym nie może być wyższa niż 200 mln zł. Pismem z dnia 17 lutego 2016 r. Minister Skarbu Państwa poinformował, iż „z uwagi na udzielone dotychczas znaczące wsparcie dla miasta stołecznego Warszawy w ramach dotacji przyznanej w latach 2014-2015 oraz konieczność zabezpieczenia środków finansowych na inne zobowiązania o charakterze reprivatyzacyjnym Minister Skarbu Państwa nie przewiduje udzielenia dotacji w 2016 r.” Miasto wystąpiło do Ministra Skarbu o ponowne przeanalizowanie sprawy.

Ryzyko dla budżetu m.st. Warszawy tworzą też w ostatnich latach również odszkodowania w związku z uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Rosnące wydatki na cele odszkodowawcze ograniczają w horyzoncie wieloletnim potencjał rozwojowy m.st. Warszawy.

Źródłem potencjalnych ryzyk dla budżetu Miasta w horyzoncie najbliższych lat może być też nieuzyskanie dofinansowania z UE lub uzyskanie dotacji w kwotach i w terminach innych niż planowane w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta na lata 2016-2045.

W 2017 r. będą kontynuowane działania oszczędnościowe i racjonalizujące wydatki bieżące z wykorzystaniem efektu skali poprzez zbiorowe zakupy towarów i usług na potrzeby Urzędu m.st. Warszawy i jednostek organizacyjnych Miasta. Kontynuowane będą wdrożone w poprzednich latach rozwiązania takie jak: wspólne zakupy materiałów biurowych, wspólne ubezpieczenie mienia Warszawy, jak też działanie Warszawskiej Grupy Zakupowej w celu zakupu energii elektrycznej na potrzeby 705 jednostek organizacyjnych Miasta oraz podmiotów, dla których Miasto pełni funkcję właściciela oraz organizatora, tj. szkół, przedszkoli, bibliotek, ośrodków pomocy społecznej i innych jednostek.

W 2017 r. będą też kontynuowane i rozwijane mechanizmy zachęt dla mieszkańców do rozliczania podatków w Warszawie z wykorzystaniem udogodnień dotyczących Karty Warszawiaka i Karty Młodego Warszawiaka zakładających też preferencje dla rodzin, w tym dla rodzin wielodzietnych. Dzięki Karcie Warszawiaka i Karcie Młodego Warszawiaka, osoby mieszkające i rozliczające podatek dochodowy PIT w Warszawie mogą korzystać z oferty ulg, zniżek i preferencji w stołecznym transporcie, kulturze, sporcie i rekreacji, oświacie, zdrowiu. Przewidywany jest dalszy rozwój ww. instrumentów w kierunku poszerzania zakresu ulg i zniżek oraz zwiększania liczby jednostek będących partnerami Karty Warszawiaka i Karty Młodego Warszawiaka. Wymierne efekty aktywnej polityki Miasta na rzecz pozyskiwania nowych podatników potwierdzają ostatnie dostępne dane Ministerstwa Finansów dotyczące rozliczenia podatku PIT za 2014 r., z których wynika, że ponad 21 tys. osób po raz pierwszy rozliczyło podatek PIT w Warszawie,

co stanowi istotne przyspieszenie przyrostu nowych podatników na tle lat poprzednich skutkujące zwiększeniem dochodów Miasta z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych.

W 2017 r. planuje się kontynuowanie wykorzystywania nowych rozwiązań w obszarze aktywności obywatelskiej mieszkańców Warszawy mając na celu włączenie społeczności lokalnych w proces współdecydowania o sprawach Miasta. Planuje się wdrożenie w 2017 r. trzeciej edycji tzw. budżetu partycypacyjnego w dzielnicach przy rosnącej z roku na rok w ujęciu nominalnym i w relacji do budżetów dzielnicowych puli środków przeznaczonych do dyspozycji mieszkańców każdej dzielnicy w ramach tego instrumentu. Działania Miasta w tym kierunku sprzyjają wzmacnianiu potencjału rozwojowego Warszawy poprzez budowanie kapitału społecznego i wspólnot lokalnych.

W 2017 r. i w latach następnych ważne będzie poszukiwanie dodatkowych źródeł kapitału dla rozwoju Warszawy przy wykorzystaniu alternatywnych mechanizmów realizacji zadań publicznych, jak np. partnerstwo publiczno – prywatne czy koncesje z ograniczonym udziałem środków budżetowych, zwłaszcza wobec możliwości skorzystania z dofinansowania z funduszy UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 i tworzenia tzw. hybrydowych modeli partnerstwa publiczno-prywatnego polegających na jednoczesnym wykorzystaniu: środków z funduszy pozyskanych przez jednostkę samorządową i kapitału prywatnego oraz ewentualnie krajowych środków publicznych poprzez udział środków własnych samorządu.

Kontynuowane będą inicjatywy sprzyjające efektywności zarządzania i wydatkowania środków publicznych oraz przejrzystości finansów Miasta poprzez wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi zarządzania, tj. budżetowania zadaniowego, wzmocnienia kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego. Zakłada się rozwój budżetowania zadaniowego, w tym w szczególności z wykorzystaniem w szerszym niż dotychczas zakresie mierników oceny efektów działalności stanowiących zobiektywizowane narzędzia pomiaru stopnia realizacji celów zadań w celu lepszego porównania uzyskanych wyników w czasie, jak też dokonania porównań między jednostkami organizacyjnymi Miasta. Ważnym instrumentem w aspekcie kreowania i realizacji polityki rozwoju Miasta pozostanie Wieloletnia Prognoza Finansowa jako podstawa formalno-prawna i ekonomiczno-finansowa do zaciągania zobowiązań długoterminowych.

6. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA DOCHODÓW MIASTA

Ustalenie projektowanych kwot dochodów budżetowych na rok 2017 i na lata następne nastąpi w oparciu o:

- prognozy podstawowych wskaźników makroekonomicznych,
- przewidywane wykonanie dochodów budżetowych w roku 2016,
- przewidywane skutki dla dochodów Miasta w 2017 r. i w latach następnych ryzyk w otoczeniu makroekonomicznym,
- przepisy podatkowe i prognozowane stawki podatków i opłat lokalnych,
- informacje uzyskane z Ministerstwa Finansów i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego o przyznanych Miastu kwotach subwencji i dotacji oraz prognozowanych wpływach z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- informacje urzędów skarbowych na temat przewidywanych dochodów z tytułu udziału w podatku od osób prawnych i z innych podatków realizowanych za pośrednictwem tych urzędów,
- dostępne dokumenty rządowe, w tym w szczególności zaktualizowany Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2016-2019 (z kwietnia br.) i stanowiący integralną część tego Planu Program Konwergencji – Aktualizacja 2016 (z kwietnia br.), Założenia do projektu budżetu państwa na 2017 r. (przyjęte w czerwcu br.).

Poziom i wydajność głównych źródeł dochodów budżetowych, w tym w szczególności z udziałów w podatkach dochodowych, podatków pobieranych przez urzędy skarbowe, w tym głównie z podatku od czynności cywilno-prawnych, są niezależne od działań Miasta przy relatywnie silnym powiązaniu ze stanem koniunktury gospodarczej oraz polityką podatkową państwa.

Podejmowane będą starania by kwota dochodów bieżących określona na 2017 r. była, co najmniej zbliżona do planowanej na 2016 r. Zakłada się, że dochody majątkowe na 2017 r. będą istotnie niższe niż wpływy uwzględnione z tego tytułu w planie na 2016 r. na skutek niższych w stosunku do tegorocznego planu dochodów ze sprzedaży mienia, a przede wszystkim z planowanymi niższymi refundacjami wydatków poniesionych przez Miasto w związku z realizacją projektów współfinansowanych z budżetu UE. W 2017 r. planuje się pozyskać pierwsze transze dofinansowania ze środków UE w ramach nowego okresu programowania UE 2014-2020 w związku z realizacją projektów inwestycyjnych, jak też tzw. „miękkich” związanych z wydatkami bieżącymi w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

6.1. Dochody bieżące

Dochody Miasta z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa należą do grupy dochodów najbardziej wrażliwych na zmiany w koniunkturze

gospodarczej, a jednocześnie stanowią według planu na 2016 r. przeszło 36% dochodów Miasta ogółem i ponad 46% dochodów własnych.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywane są m.st. Warszawie za pośrednictwem budżetu państwa i pozyskiwane są od podatników faktycznie zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy (rozliczających się w warszawskich urzędach skarbowych) osiągających dochód z tytułu wynagrodzenia na podstawie umów o pracę oraz umów cywilno-prawnych i rozliczających się na zasadach ogólnych, tj. według skali podatkowej ze stawkami podatkowymi 18% i 32% oraz od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się według jednolitej stawki 19%. Kwotę udziału Miasta w ogólnych wpływach z PIT na dany rok budżetowy ustala się przy uwzględnieniu:

- wskaźnika udziału dla wszystkich gmin i powiatów w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT, przy czym wskaźnik w części gminnej podlega corocznie korektom „w górę” w związku ze zmianami liczby pensjonariuszy domów opieki społecznej (wskaźnik ten docelowo wynosi 39,34%, a w 2016 r. – 37,79%), natomiast wskaźnik ten w części powiatowej jest stały i wynosi 10,25%,
- wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego przez podatników zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju na podstawie rozliczenia rocznego tego podatku za dwa lata wstecz w stosunku do roku budżetowego, na który planowane są dochody z udziału w PIT (kwota dochodów Miasta z PIT na 2017 r. będzie ustalona na podstawie danych dotyczących rozliczenia rocznego podatku za 2015 r.). Na 2016 r. wskaźnik ten wynosi 11,67%.

Na etapie planowania Ministerstwo Finansów ustala corocznie prognozę dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządowych, w tym dla Miasta, na dany rok budżetowy, przy czym nie ma ona charakteru wiążącego, a tylko szacunkowy.

Prognozę dochodów z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych determinują następujące elementy:

- dynamika funduszu wynagrodzeń od podatników rozliczających się wg skali określona poprzez:
 - realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej
 - nominalny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej
 - wzrost przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej
 - wzrost świadczeń społecznych, w tym emerytur i rent – zgodnie z zasadniczą formułą waloryzacji, tj. inflacja średnioroczna + 20% realnego wzrostu

wynagrodzeń w gospodarce narodowej; dodatkowo w 2017 r. uwzględniona zostanie podobna jak w 2016 r. (1,4 mld zł) globalna kwota środków przeznaczonych na jednorazowe dodatki pieniężnej dla osób pobierających najniższe świadczenia mające na celu zrehabilitowanie niskiego wskaźnika waloryzacji na podstawie ustawy z 15 stycznia 2016 r. o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie, świadczenia kompensacyjne

- dynamika dochodów z PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19%, na którą pozytywny wpływ może mieć zakładana poprawa wskaźników obrazujących otoczenie makroekonomiczne działania Miasta.

Prognoza dochodów m.st. Warszawy z udziału w PIT na 2017 r. wynika z przyjęcia następujących założeń:

- wzrost ogólnych wpływów z PIT sektora finansów publicznych stanowiących podstawę kalkulacji dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do przewidywanego wykonania tych dochodów na koniec bieżącego roku wynikający z przyjętej dynamiki wskaźników makroekonomicznych kształtujących dochody z PIT wg prognoz Ministerstwa Finansów,
- stopniowa poprawa wyników w zakresie dochodów z podatku PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19% poprzez przyspieszenie dynamiki tych dochodów w efekcie stopniowej poprawy koniunktury i wzrostu aktywności gospodarczej podmiotów,
- przewidywany niewielki spadek wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego od podatników zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju wynikający z rozliczenia podatku za 2015 r., tj. z 11,67% w 2016 r. do 11,55% w 2017 r., co będzie skutkiem nieco niższej dynamiki podatku należnego odprowadzanego od podatników rozliczających się w Warszawie w stosunku do porównywalnej dynamiki w skali kraju,
- przewidywany niewielki wzrost – podobnie jak w latach poprzednich - wskaźnika udziału dla wszystkich gmin w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT, tj. z 37,79% w 2016 r. do 37,90% w 2017 r. w związku ze zmianami liczby pensjonariuszy domów opieki społecznej wg stanu na 30.06.br., w części powiatowej przyjmuje się udział na dotychczasowym poziomie – 10,25%,
- zgodnie ze scenariuszem bazowym rządu zakłada się utrzymanie w 2017 r. podstawowych parametrów podatkowych w PIT, tj. progów podatkowych, kwoty wolnej od podatku, kosztów uzyskania przychodu; ewentualne zmiany w zakresie systemu podatkowego dotyczące parametrów podatkowych w tym w szczególności poziomu kwoty wolnej od podatków od dochodów osobistych mogą wpłynąć na

poziom faktycznie otrzymywanych przez Miasto dochodów z tego tytułu w zależności od terminu, skali i zakresu zmian.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych przekazywane są przez urzędy skarbowe i pozyskiwane są od podmiotów – osób prawnych - prowadzących działalność gospodarczą w różnych formach organizacyjno-prawnych (w szczególności w formie: spółek kapitałowych, m.in. z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych, spółdzielni, fundacji, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, z wyjątkiem spółek niemających osobowości prawne, podatkowych grup kapitałowych) i rozliczających się w formie podatku CIT posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy, jak też z zakładów (oddziałów) tych podmiotów położonych na obszarze innej jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nich osób na podstawie umowy o pracę. Wysokość udziału we wpływach z CIT jest stała i wynosi w części gminnej – 6,71%, a w części powiatowej – 1,40%, tj. łącznie udział dla Miasta wynosi 8,11%. Wpływy z udziału w tym podatku są przekazywane na rachunek budżetu Miasta przez urzędy skarbowe na podstawie zaliczek wnoszonych przez podmioty w cyklach miesięcznych lub kwartalnych na podstawie bieżących wyników firm lub też w formie uproszczonej, tj. proporcjonalnie do wysokości podatku należnego odprowadzonego za dwa lata wstecz w stosunku do danego roku budżetowego.

Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych należą do najbardziej wrażliwych na wahania koniunktury. Najważniejsze czynniki oddziałujące na poziom dochodów z CIT:

- bieżąca sytuacja finansowa przedsiębiorstw, zwłaszcza poziom rentowności i generowany zysk brutto,
- wyniki przedsiębiorstw pod kątem zyskowności w poprzednich latach w odniesieniu do stosunkowo dużej grupy podatników, którzy wybierają uproszczoną formę opodatkowania,
- procykliczność systemu podatkowego, co przejawia się w tym, że silne spowolnienie odbija się stosunkowo szybko na dochodach z tego podatku, a przyspieszenie działa z pewnym opóźnieniem dodatkowo, jako skutek algorytmów wykorzystywanych do kalkulacji należnych udziałów jednostek samorządowych w ogólnych wpływach z tego podatku, które opierają się na danych historycznych sprzed dwóch lat; powyższe oznacza, że w okresie ożywienia elastyczność wpływów z CIT względem wzrostu gospodarczego kształtuje się znacznie powyżej 1, podczas gdy w okresie spowolnienia może być nawet ujemna,

- elementy systemu podatkowego, w tym w szczególności możliwość opłacania przez przedsiębiorców bieżących zaliczek na podstawie podatku należnego za ostatni rozliczony rok, jak też możliwość odliczania strat przez 5 kolejnych lat po ich poniesieniu, przy czym w jednym roku przedsiębiorcy mogą odliczyć do 50% tych strat.

Począwszy od 2009 r. utrzymujący spadek dochodów Miasta z udziału w CIT względem roku 2008, tj. przed spowolnieniem, przy dodatnich wskaźnikach wzrostu gospodarczego. Poziom dochodów z CIT w ujęciu nominalnym na koniec 2015 r. był niższy od wykonania tych dochodów na koniec 2008 r. o blisko 28%, tj. o 224 mln zł. Spadek tych dochodów w ujęciu realnym, tj. po uwzględnieniu skumulowanego wskaźnika inflacji za lata 2009-2015, wynosi blisko 37%. Dynamika zmian dochodów z CIT w ujęciu rocznym w tym okresie była zróżnicowana. Spadek tych dochodów w 2009 r. w stosunku do ich poziomu wyjściowego z 2008 r. wyniósł ponad 14%, natomiast rok 2010 r. charakteryzował się głębszym spadkiem tych dochodów, który wyniósł r/r 23%. Po przejściowej poprawie wyników w 2011 r. lata 2012 i 2013 przyniosły kolejne obniżenie dochodów z CIT w stosunku rocznym – o ok. 8% w 2012 r. i o ok. 13% w 2013 r. W latach 2014-2015 wraz z przyspieszeniem tempa wzrostu gospodarczego do odpowiednio 3,4% i 3,6% wzrosła dynamika dochodów z CIT r/r do 12% jednak dochody w wartościach bezwzględnych nadal są znacząco niższe od ich poziomu z 2008 r. Dochody z udziału w podatku CIT za pierwsze pięć miesięcy br. obejmujące wpływy z tytułu bieżących zaliczek na podatek dochodowy i częściowo dochody z tytułu rozliczenia podatku za 2015 r. (dopłaty do podatku należnego za 2015 r.) są o niespełna 9 mln zł, tj. o ok. 3% wyższe od uzyskanych w tym samym czasie ub.r. Na obecnym etapie realizacji budżetu nie widać zagrożeń dla realizacji planu dochodów z tego tytułu.

Prognozę dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy na 2017 r. określa się przy uwzględnieniu wzrostu tych dochodów wobec wykonania w br. na poziomie 5%-7%, tj. przy wykorzystaniu wskaźników makroekonomicznych, w tym na podstawie realnej dynamiki Produktu Krajowego Brutto oraz wskaźnika wzrostu cen i usług konsumpcyjnych i inwestycyjnych. Prognozując dochody z udziału w CIT na 2017 r. wzięto też pod uwagę wyróżnione dwa czynniki oddziałujące na wysokość uzyskiwanych wpływów z CIT, które stanowią: prognozowane ogólne dochody z CIT dla kraju i udział m.st. Warszawy w ogólnych wpływach z CIT, który wyniósł na koniec 2015 r. niespełna 1,8% i na zbliżonym poziomie utrzymywał się w pierwszych pięciu miesiącach br.

Prognoza może być skorygowana w sytuacji wdrożenia rozwiązań obniżających poziom opodatkowania dla niektórych grup podatników.

Dochody z podatku od czynności cywilno-prawnych pobierane są przez urzędy skarbowe od osób fizycznych i prawnych od niektórych czynności występujących

w obrocie gospodarczym wymienionych w art. 1 ustawy o podatku od czynności cywilno-prawnych z dnia 9 września 2000 r. (m.in. od umów sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, umowy pożyczki, ustanowienia hipoteki, umowy dożywocia, ustanowienia odpłatnego użytkowania, umowy spółki i ich zmiany, inne czynności). Stawki tego podatku są określone odrębnie dla każdej czynności zgodnie z art. 7 ww. ustawy.

Dochody z podatku od czynności cywilno – prawnych wykazują znacząco zależność od zmian w koniunkturze.

Wpływy z tego podatku są uzależnione od ilości i wartości transakcji podlegających temu podatkowi, zawieranych w szczególności na rynku obrotu nieruchomościami, w tym na wtórnym rynku mieszkaniowym. Począwszy od 2009 r. utrzymuje się obniżony poziom tych dochodów w stosunku do uzyskiwanych w okresie sprzed spowolnienia, tj. w latach 2007-2008. Na koniec 2015 r. dochody te w ujęciu nominalnym wykazywały spadek o 183 mln zł, tj. o 36% względem roku 2008, a w ujęciu realnym, tj. po korekcie o wskaźnik skumulowanej inflacji za okres 2009-2015, spadek ten był dużo głębszy i wyniósł ok. 44%, tj. 258,5 mln zł. Osłabienie dochodów z PCC, o którym mowa, było skutkiem spowolnienia w gospodarce, spadku wartości zbywanych nieruchomości, co ma odzwierciedlenie w zmniejszonej aktywności transakcyjnej podmiotów. Czynnikiem istotnie zmniejszającym dynamikę tych dochodów były też zmiany systemowe polegające na wyłączeniu od 2009 r. z opodatkowania PCC umów spółek i ich zmian związanych z łączeniem lub przekształceniem. Na poziom dochodów rocznych z PCC w latach 2011-2014 istotny negatywny wpływ miały też zwroty dokonane przez urzędy skarbowe w IV kw. 2011 r. i w 2012 r. na rzecz podatników będących osobami prawnymi w związku z nienależnie pobranym podatkiem PCC od umowy pożyczki udzielonej wspólnikom spółki, o czym przesądził wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 16 czerwca 2011 r. Powyższe skutkowało powstaniem zobowiązań Miasta wobec urzędów skarbowych rozliczanych w latach 2013-2014 poprzez potrącanie z bieżących dochodów z PCC nienależnie przekazanych Miastu przez urzędy skarbowe wpływów z PCC w poprzednich latach.

Bieżące wyniki w realizacji rocznego planu dochodów z PCC za okres pierwszych pięć miesięcy br. przedstawiają się korzystnie na tle analogicznego okresu ub.r., o czym świadczy wzrost dochodów r/r o przeszło 32%, tj. o ok. 40 mln zł. Zwiększenie aktywności transakcyjnej i w ślad za tym wzrost r/r dochodów z podatku od czynności cywilno-prawnych dotyczy w podobnej skali zarówno podatników będących osobami fizycznymi, jak i prawnymi. Stopień realizacji rocznego planu tych dochodów jest wyższy od wynikającego ze wskaźnika upływu czasu za okres analizowany. Średnie miesięczne raty utrzymują się na stabilnym poziomie – powyżej ich średniego poziomu w okresie analizowanym ubiegłego roku, na co wpływ mogą mieć w największym stopniu dobre wyniki sprzedażowe na warszawskim rynku mieszkaniowym, w tym na rynku wtórnym, m.in. jako efekt zwiększonego w br. zainteresowania zakupami mieszkań z dopłatami

w ramach Programu Mieszkanie dla Młodych, który po zmianie w przepisach wprowadzonej w ub.r. umożliwia również wsparcie zakupu mieszkań nabywanych na rynku wtórnym.

Ostrożna prognoza tych dochodów na najbliższe lata zakłada stopniowy wzrost wpływów z PCC w tempie odpowiadającym zakładanej inflacji.

Dotacje celowe otrzymywane z budżetu państwa planuje się przy założeniu utrzymania ich nominalnego poziomu wynikającego z planu na rok bazowy. Poziom planowanych na br. dotacji z budżetu państwa zmienił się w stosunku do okresu poprzedniego na skutek uwzględnienia dotacji w kwocie 353 mln zł z przeznaczeniem na świadczenia wychowawcze i obsługę zadania zleconego z zakresu Programu 500+, uruchomionego od kwietnia 2016 r. Roczny plan tej dotacji będzie uzależniony od ilości i wartości złożonych do końca br. wniosków w sprawie wypłaty nowego świadczenia wychowawczego.

W przypadku subwencji ogólnej, w tym oświatowej, obowiązujące przepisy (art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jst) gwarantują utrzymanie na kolejny rok, co najmniej nominalnego poziomu środków tytułem subwencji oświatowej w skali kraju z roku poprzedniego.

W zakresie **podatku od nieruchomości** nie zakłada się wzrostu stawek podatkowych.

Zakładany niewielki wzrost dochodów ogółem z tego tytułu w 2017 r. będzie pochodną:

- poszerzania bazy podatkowej poprzez zwiększenie powierzchni do opodatkowania, głównie w związku z oddawaniem nowych mieszkań do użytkowania i wydawaniem pozwoleń na budowę na realizację nowych inwestycji na rynku mieszkaniowym, jak też poprzez zwiększenie wartości budowli,
- utrzymywanie na wysokim poziomie ściągalności należności podatkowych m.in. poprzez podejmowanie czynności w celu windykacji zaległości podatkowych.

Prognozę **dochodów z podatku od środków transportowych na 2017 r.** ustalono w oparciu o przewidywane wykonanie tych dochodów w 2016 roku oraz prognozę zmiany w bazie podatkowej przy założeniu utrzymania stawek podatku na poziomie niższym niż ustawowe stawki maksymalne.

Dochody z gospodarowania mieniem m.st. Warszawy obejmują w szczególności wpływy z najmu i dzierżawy mienia, opłaty za zarząd, użytkowanie wieczyste nieruchomości, dywidendę od spółek.

Przewiduje się, że w 2017 r. dochody z tytułu najmu i dzierżawy wzrosną w niewielkim stopniu w stosunku do planowanego na 2016 r. Działania Miasta podejmowane w celu poprawy ściągalności należności z tytułu czynszów za najem miejskich lokali

komunalnych, w tym m.in. wdrożony w 2015 r. program restrukturyzacji zadłużenia użytkowników lokali komunalnych m.st. Warszawy na lata 2015-2019 na podstawie uchwały Rady m.st. Warszawy Nr VI/107/2015 z 26 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia „Zasad restrukturyzacji zadłużenia użytkowników lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu m.st. Warszawy obowiązujących w latach 2015-2019” tworzą szansę na zwiększenie dynamiki wpływów z tego źródła dochodów.

Poziom planowanych na 2017 r. dochodów z opłat rocznych i z pierwszej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, trwałego zarządu i służebności wynika z zawartych przez Miasto w latach poprzednich i planowanych do podpisania w 2017 r. nowych umów cywilno-prawnych w formie aktów notarialnych o oddanie w wieczyste użytkowanie gruntów, przy uwzględnieniu zakładanego wskaźnika ściągальności należności budżetowych z tego tytułu na podstawie danych historycznych. Uwzględnia się też skutki finansowe dla dochodów z tego źródła na 2017 r. wynikające z podjętych decyzji w sprawie rozłożenia na raty, odroczenia terminu zapłaty, umorzenia opłat rocznych i pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste. Wpływ na obniżenie dynamiki dochodów z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości mają obowiązujące od 9 października 2011 r. zasady aktualizacji opłat rocznych za użytkowanie wieczyste w związku z wejściem w życie nowelizacji z dnia 28 lipca 2011 r. wprowadzającej zmiany do ustawy o gospodarce nieruchomościami, zgodnie z którymi wydłużył się – z 1 roku do 3 lat - minimalny okres, jaki musi upłynąć do dokonania aktualizacji wysokości opłaty. Zakłada się utrzymanie w 2017 r. i w następnych latach dochodów z użytkowania wieczystego, trwałego zarządu i służebności na stabilnym poziomie.

6.2. Dochody majątkowe

6.2.1. Środki na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów UE

Skuteczne pozyskiwanie przez Miasto środków z UE i z innych źródeł zewnętrznych tytułem dofinansowania projektów inwestycyjnych pozwoliło na znaczące zwiększenie dynamiki dochodów.

Mając na uwadze zasady rozliczenia projektów współfinansowanych ze środków UE w ramach perspektywy finansowej UE 2007-2013, wszystkie przedsięwzięcia realizowane przez Miasto przy udziale dofinansowania z UE powinny być zakończone do końca 2015 r. (co oznacza, że wydatki kwalifikowane powinny być poniesione do końca 2015 r.) - zgodnie z regułą przyjętą w budżecie UE dla zarządzania finansowego środkami z programów operacyjnych n + 2. W ramach umowy o dofinansowanie ze środków UE budowy centralnego odcinka metra II linia wraz z zakupem taboru z rozliczeniem końcowym tej inwestycji w 2016 r. Miasto uzyskało tytułem współfinansowania tej inwestycji ze środków unijnych łącznie w latach 2011-2016 – 3,6 mld zł przy całkowitych nakładach poniesionych na

realizację tego zadania 5,9 mld zł, z tego wydatki kwalifikowane stanowiące podstawę przyznanego dofinansowania stanowiły kwotę 4,5 mld zł.

Łączne dochody pozyskane przez Miasto z budżetu UE i z innych źródeł pomocowych tytułem dofinansowania projektów inwestycyjnych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej UE 2007-2013 wyniosły w latach 2008-2015 5 180 mln zł. Natomiast dla nowego okresu programowania UE 2014-2020 planowane są do pozyskania łączne środki w wysokości 3 mld 558 mln zł. Dodatkowo na projekty tzw. „miękkie” planowane jest pozyskanie dofinansowania z budżetu UE w analizowanym okresie w łącznej kwocie 112 mln zł.

Głównym źródłem współfinansowania projektów inwestycyjnych w ramach zakończonej perspektywy budżetowej UE był Fundusz Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (m.in. dofinansowanie metra warszawskiego II linia - budowa odcinka centralnego wraz z zakupem taboru, budowa trasy Mostu Północnego, Modernizacja Al. Jerozolimskich, budowa Centrum Nauki Kopernik, inne). Dodatkowe źródła współfinansowania z UE projektów inwestycyjnych stanowiły w szczególności: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, z którego pochodziły środki na finansowanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, środki w ramach Instrumentu Finansowego na rzecz środowiska (Life+), środki w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, z Europejskiego Funduszu Społecznego dofinansowane były projekty tzw. „miękkie”.

Zakłada się, że dochody majątkowe w 2017 r. z tytułu realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE w ramach nowego okresu programowania 2014-2020 wyniosą w granicach 50 mln zł i w zasadniczej części będą to środki związane z projektami planowanymi do realizacji przez Warszawę wspólnie z innymi samorządami w ramach nowego instrumentu jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Źródłem ich finansowania jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny finansujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Trwa procedura oceny merytorycznej złożonych wniosków w ramach postępowań konkursowych. W kolejnych fazach realizacji instrumentu ZIT wraz z rozstrzygnięciami konkursowymi będzie następowało dostosowywanie prognozowanych kwot dofinansowania z UE i kwot wydatków. Wiodące projekty w ramach planowanych do realizacji w formule ZIT stanowią m.in.: „System dróg rowerowych dla Warszawskiego Obszaru Terytorialnego” i „Rozwój sieci tras rowerowych Warszawy – etap I” - aktualnie projekt znajduje się w trybie konkursowym i jest planowany do złożenia w 3 kw. br., „Kalkulator wartości nieruchomości gruntowych Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego(e-wycena)”, „Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny”, „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (e-opieka)”, „Promocja gospodarcza WOF EXPO”. Pozostałe dochody tytułem spodziewanego dofinansowania ze środków europejskich będą związane z realizacją m.in. projektów takich jak: w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego –

„Rozbudowa systemu alarmowego i ostrzegania ludności w Warszawie”, „e-administracja – utworzenie portalu e-usług m.st. Warszawy”, w ramach Instrumentu Finansowego na rzecz środowiska Life+ - aktualnie realizowany jest projekt „Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej”, „Wysoce innowacyjne narzędzia kontroli budynków w zakresie efektywności GAP”. W ramach Funduszu Spójności Miasto korzysta ze środków na realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko: „Modernizacja ciągu ulic Marsa-Żołnierska odc. węzeł Marsa – granica Miasta – etap II”, „Przebudowa ul. Marynarskiej na odc. ul. Taśmowa – ul. Rzymowskiego”. W ramach Funduszu Spójności Miasto pozyska dofinansowanie na realizację projektów w ramach Programu operacyjnego Pomoc Techniczna, w tym m.in.: „Stworzenie warunków dla sprawnego wdrażania instrumentu Zintegrowanych Inwestycji terytorialnych dla WOF”, „Rewitalizacja – wspólna sprawa”. Planuje się, że w 2017 r. dofinansowanie na projekty tzw. „miękkie” związane z wydatkami bieżącymi może przekroczyć 20 mln zł, z tego kwota dofinansowania z UE związana z projektami w ramach ZIT może wynieść niespełna 10 mln zł. W ramach projektów „miękkich” Miasto realizuje m.in. projekty w ramach programu „Uczenie się przez całe życie/Comenius”, projekt „Punkt Informacji Europejskich Europe Direct-Warszawa”, „SPEED UP – Narzędzia wsparcia ekosystemów przedsiębiorczych w rozwoju polityk miejskich”, „program Europejskiej Współpracy Terytorialnej Interreg EUROPA 2014-2020”, „Zarządzanie mnogością miejskich źródeł danych – Vavel, program Horyzont 2020”.

6.2.2. Inne dochody majątkowe

Dochody ze sprzedaży mienia są determinowane stanem koniunktury w gospodarce, w tym przede wszystkim na rynku obrotu nieruchomościami. Począwszy od 2009 r. w okresie spowolnienia gospodarczego obserwowany jest silny spadek aktywności transakcyjnej na warszawskim rynku obrotu nieruchomościami, co przekłada się negatywnie na poziom dochodów Miasta pozyskiwanych z tego tytułu. Pomimo, że gospodarka znajduje się w trendzie wznoszącym - brak jest zdecydowanych oznak koniunktury na rynku obrotu nieruchomościami, co znajduje wyraz w utrzymującej się dużej liczbie przetargów nieograniczonych na sprzedaż nieruchomości gruntowych z rozstrzygnięciami negatywnymi. Korzystne wyniki za 2015 r. były w głównej mierze efektem sprzedaży nieruchomości przy Powstańców Śląskich 126 w trybie bezprzetargowym przy jednoczesnym nabyciu przez Miasto nakładów tytułem naniesień na tej nieruchomości.

Zmiany w przepisach regulujących **przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości** polegające na utrzymaniu możliwości wnoszenia przez zainteresowane osoby wniosków o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, na likwidacji niektórych bonifikat, a w szczególności zmiany wprowadzone w drodze ustawy z 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarce

nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o przekształcenie, zwłaszcza dopuszczenie osób prawnych do przekształceń - przełożyły się na zmiany w poziomie dochodów z tego źródła. Począwszy od 2015 r. w horyzoncie do 2018 r. zakłada się stopniowe obniżanie planowanych wpływów z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na tle ostatnich lat w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta na lata 2016-2045. Ograniczenia wynikające z działania reguły fiskalnej reglamentującej zadłużenie z art. 243 ustawy o finansach publicznych ściśle wiążą wysokość dopuszczalnego maksymalnego limitu wydatków na obsługę zadłużenia z poziomem nadwyżki operacyjnej powiększonej o dochody ze sprzedaży mienia. Jednakże dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności choć stanowią dochody majątkowe, to nie są zaliczane na potrzeby obliczania zdolności kredytowej do dochodów ze sprzedaży majątku komunalnego i wobec tego – z budżetowego punktu widzenia – przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności negatywnie wpływa na formalny poziom zdolności kredytowej mierzony wskaźnikiem z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

7. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA WYDATKÓW MIASTA

Wydatki Miasta na 2017 r. prognozowane są przy założeniu utrzymywania się ograniczonych możliwości budżetowych w tym w związku z realizowanymi długofalowymi celami strategicznymi Miasta, takimi jak program ograniczania deficytu budżetowego i ograniczenie poziomu kredytowania przy pełnym finansowaniu wydatków „sztywnych” takich jak wpłata do budżetu państwa („janosikowe”), kosztów obsługi długu, potencjalnych kwot spłat udzielonych przez Miasto poręczeń w latach poprzednich oraz zobowiązań wynikających z długofalowych umów na zakup usług komunikacji miejskiej.

Konsekwentna racjonalizacja wydatków bieżących pozwoli na optymalizowanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój w warunkach stopniowej redukcji deficytu budżetowego w horyzoncie prognozy do 2020 r.

7.1. Założenia dotyczące wydatków bieżących

Potrzeba zagwarantowania w budżecie Miasta środków na realizację projektów rozwojowych, które będą realizowane przy wsparciu ze środków UE w ramach nowego okresu programowania na lata 2014-2020 w warunkach stopniowej redukcji deficytu budżetowego wymagać będą utrzymania stałej kontroli wydatków bieżących, w tym powiązania ich ze wzrostem dochodów bieżących z uwagi na reguły ostrożnościowe w ustawie o finansach publicznych wyrażone w art. 242 i 243.

Priorytetem w zakresie planowania wydatków bieżących będzie zapewnienie prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń miejskiej infrastruktury technicznej i społecznej oraz zaspokojenie bieżących potrzeb finansowanych w obszarze wydatków elastycznych na poziomie adekwatnym do możliwości budżetowych Miasta w związku z realizacją zadań Miasta jako gminy i powiatu, w tym zadań powierzonych do realizacji dzielnicom.

Wydatki bieżące na 2017 r. zdeterminowane będą:

- wydatkami z tytułu obligatoryjnej wpłaty do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów („janosikowe”),
- wydatkami z tytułu obsługi długu w związku z zaciągniętymi w poprzednich latach, długoterminowymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych, jak też kosztów spłaty zobowiązań przejętych po przekształconym SPZOZ, potencjalnych spłat z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń i gwarancji,
- wydatkami tytułem odszkodowań za nieruchomości warszawskie przejęte w latach poprzednich, w tym wynikające z „dekretu Bieruta” z dnia 26 października 1945 r. w związku z art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, odszkodowaniami za nieruchomości przejęte pod drogi publiczne przed 1999 r. na podstawie art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną oraz na podstawie art. 98 ustawy o gospodarce nieruchomościami, odszkodowaniami w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości na skutek uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w związku z art.36 ust. 1 pkt. 1, art. 36 ust.1 pkt. 2, art. 36 ust. 3,5 i art. 37 ust. 3 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.,
- wydatkami stanowiącymi przedsięwzięcia wieloletnie, które zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2016-2045 w części dotyczącej 2017 r. przy przyjęciu znaczącego rozszerzenia wieloletniego programu inwestycyjnego Miasta na okres 2014-2022 w związku z nową perspektywą finansową UE,
- wydatkami w związku z przekazanymi w br. i planowanymi do przekazania w przyszłym roku do użytkowania i do bieżącego utrzymania inwestycjami, w tym w szczególności w zakresie infrastruktury transportowej oraz w obszarze oświaty, kultury.

7.1.1. Głównie zadania w zakresie bieżącej działalności Miasta

7.1.1.1. w zakresie drogownictwa i komunikacji

Dochody ze sprzedaży biletów i z tytułu dotacji od gmin ościennych na komunikację pokrywają niecałe 38% wydatków budżetowych przeznaczonych na utrzymanie komunikacji miejskiej. Podejmowane będą działania zmierzające do osiągnięcia wyższych dochodów ze sprzedaży biletów zarówno poprzez poprawę windykacji opłat za jazdę bez ważnego biletu, jak również planowana jest rozbudowa sieci sprzedaży biletów i zwiększenie ich dostępności poprzez zwiększenie punktów POP, biletomatów stacjonarnych i mobilnych, punktów sprzedaży detalicznej oraz sprzedaż elektroniczną.

Realizacja głównych zadań miejskich z zakresu drogownictwa, komunikacji i oczyszczania prowadzona będzie przy uwzględnieniu Strategii Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata kolejne.

Priorytetowym zadaniem, podobnie jak w latach ubiegłych, będzie poprawa bezpieczeństwa ruchu na drogach publicznych m.st. Warszawy. W związku z tym planuje się przeznaczyć środki na realizowanie takich zadań jak:

- prowadzenie prac remontowych dróg, chodników i mostów,
- budowa i remonty sygnalizacji świetlnej oraz przebudowa oświetlenia ulic,
- remonty i wymiana wind i nośników dla niepełnosprawnych oraz remonty kładek dla pieszych,
- rozwój i utrzymanie systemu rowerowego, w tym także systemu Warszawskiego Roweru Publicznego Veturilo, budowa dróg rowerowych,
- uruchomienie w ramach Warszawskich Linii Turystycznych tramwaju wodnego, rejsów do Serocka i przepraw promowych,
- likwidacja barier ograniczających dostępność do stacji metra osobom niepełnosprawnym i starszym oraz poprawa poziomu bezpieczeństwa pasażerów,
- zapewnienie możliwości dojazdu w powiązaniach wewnętrznych i zewnętrznych poprzez inwestowanie w infrastrukturę oraz realizację nowych połączeń m. in. Budowa wschodniego i zachodniego odcinka II linii metra, budowa linii tramwajowej na Tarchomin i układu drogowego ul. Światowida i Projektowanej, rozbudowa ciągu ulic Zwoleńskiej i Żegańskiej, Łodygowej oraz ul. Wybrzeże Helskie, przebudowa ul. Marynarskiej i Placu Narutowicza, budowa ul. Czerniakowskiej-bis, modernizacja ciągu ulic Marsa – Żołnierska,
- promocja Warszawskiej Polityki Mobilności i realizacja zadań z niej wynikających,
- realizacja działań związanych utrzymaniem parków i zieleni publicznej,
- kontynuacja prac związanych z zimowym i letnim oczyszczaniem ulic.

7.1.1.2. w zakresie gospodarki mieszkaniowej

W 2017 roku kontynuowana będzie realizacja celów zawartych w Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2013-2017. W szczególności działania te ukierunkowane będą na:

- zwiększenie możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób oczekujących na wynajęcie lokali socjalnych i zamiennych oraz gospodarstw domowych o niskich dochodach,
- realizację przyjętej polityki czynszowej z uwzględnieniem zasad obniżania czynszu, które poszerzyły zakres pomocy poprzez zwiększenie możliwości udzielania obniżek najemcom uzyskującym niskie dochody,
- zapobieganie powstawania i narastania zaległości w opłatach za lokale mieszkalne poprzez wdrożone instrumenty mające na celu ułatwienie rozwiązania tego problemu,
- racjonalizację kosztów utrzymania oraz poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta.

W 2017 r. realizowane będą działania w zakresie rewitalizacji obiektów i obszarów Miasta w ramach opracowanego Zintegrowanego Programu Rewitalizacji do 2022 roku (ZPR) w ramach środków ujętych w programach „Rewitalizacja obszaru Pragi”, „Program modernizacji budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji”, „Program rozwoju budownictwa społecznego” (z planowaną realizacją w latach 2016 i 2019-2022).

Działania w ramach programu ZPR skupią się w trzech dzielnicach Praga-Północ, Praga-Południe i Targówek. W budżetach dzielnic na 2017 r. ujęto zadania z zakresu budownictwa komunalnego i modernizacji zasobu:

- doposażenia budynków mieszkalnych w instalacje centralnego ogrzewania i centralnej ciepłej wody z miejskiej sieci ciepłowniczej w ramach Projektu pn. „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych”.
- modernizacji budynków znajdujących się na obszarze działań rewitalizacyjnych

Ponadto, w 2017 roku realizowane będą zadania z zakresu komunalnego budownictwa mieszkaniowego mające na celu powiększenie gminnego zasobu lokalowego. Inwestycje w tym zakresie prowadzone będą w dzielnicy Targówek (budowa budynku komunalnego przy ul. Odrowąża z pomieszczeniami dla przedszkola i poradni psychologiczno-pedagogicznej), Ursynów (realizacja 3 budynków na osiedlu przy ul. Kłobuckiej 14), Ursus (rozpoczęcie budowy budynków przy ul. Orłąt Lwowskich oraz Zagłoby), Wawer (rozpoczęcie budowy budynków przy ul. Włókienniczej oraz ul. Korkowej, Bemowo (zakończenie budowy ostatniego z 4 zaplanowanych w ramach zadania budynków przy ul. Pełczyńskiego), Wesoła (kontynuacja budowy 2 budynków w ramach II etapu inwestycji przy ul. Nizinnej).

7.1.1.3. w zakresie oświaty i edukacji

W 2017 r. kontynuowane będą działania zmierzające do zapewnienia powszechnej dostępności szkół i placówek oświatowych oraz wysokiej jakości kształcenia poprzez stworzenie bogatej oferty edukacyjnej, nowoczesnej bazy dydaktycznej odpowiadającej określonym standardom i doskonalenie kadry pedagogicznej. Podejmowane będą działania zmierzające do pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie warszawskiej edukacji, w tym w szczególności środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa oraz środków unijnych.

W roku 2017 realizowane będą projekty i działania wynikające z Programu rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020 - strategicznego dokumentu opisującego cele i sposoby rozwoju warszawskiej edukacji w najbliższych sześciu latach. Perspektywa roku 2020 jest wspólna dla kluczowych dokumentów strategicznych Warszawy, Polski i Unii Europejskiej, odnoszących się do głównych dziedzin życia społeczno-ekonomicznego, takich jak: Strategia rozwoju m.st. Warszawy, Społeczna Strategia Warszawy, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategia Europa 2020. Spójne planowanie strategiczne umożliwi zrównoważony rozwój w najważniejszych sferach życia społecznego i ekonomicznego, w których edukacja odgrywać będzie pierwszoplanową rolę. Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020 wskazuje cele, obszary i kierunki działań, które będą realizowane w opracowanych projektach operacyjnych oraz odzwierciedlane w przyjmowanych co roku priorytetach edukacyjnych.

Prowadzone będą działania związane z pełnym wdrożeniem tzw. „reformy przedszkolnej”, a w konsekwencji możliwość zagwarantowania przez samorząd warszawski dzieciom w wieku 3-6 lat (od 1.09.2017 r.) dostępu do wychowania przedszkolnego w placówkach publicznych lub w placówkach niepublicznych, ale na zasadach jak w przedszkolach publicznych. Wprowadzenie reformy w życie wiąże się z koniecznością poniesienia przez m.st. Warszawa znacznych wydatków dotyczących infrastruktury przedszkolnej, z których większość ujęta jest już w WPF.

Obecnie wprowadzane zmiany w obszarze wychowania przedszkolnego stanowią wyzwanie dla m.st. Warszawy. Są one szansą włączenia przedszkoli niepublicznych w ogólnomiejski system rekrutacyjny, o ile placówki te będą brały udział w konkursach ofert dla nich organizowanych. Wdrożenie tzw. „reformy przedszkolnej” utrudniają zmiany w ustawie o systemie oświaty związane z likwidacją obowiązku szkolnego dla sześciolatków, czego bezpośrednim skutkiem jest konieczność zwiększenia liczby dostępnych miejsc w przedszkolnych.

Potencjalnym zagrożeniem związanym z prawidłowym planowaniem środków budżetowych na 2017 r. są nieznane jeszcze dzisiaj zmiany w systemie oświaty, które

zapropnuje Minister Edukacji Narodowej w ramach prac grupy „Ekspertów Dobrych Zmian”. Wprowadzone zmiany mogą wpłynąć na sytuację finansową warszawskiej edukacji.

W 2017 r. kontynuowane będą działania związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury szkolnej w celu stworzenia optymalnych warunków kształcenia, szczególnie w dzielnicach charakteryzujących się wysokim przyrostem liczby dzieci w wieku szkolnym, tj. w takich dzielnicach jak Bemowo, Białołęka, Ursus, Wawer, Ursynów, czy Wilanów.

Zakłada się, że na zwiększenie kosztów organizacji edukacji w szkołach podstawowych bezpośrednio wpływać będzie wzrost liczby uczniów w szkołach przy jednoczesnym ograniczeniu do 25 liczby uczniów w klasach I-III.

Obserwuje się również wzrost liczby dzieci z głębokimi i sprzężonymi niepełnosprawnościami, co powoduje konieczność tworzenia mniej licznych oddziałów oraz zapewnienia specjalistycznej opieki. Nowe przepisy prawa narzucają sztywne wskaźniki zatrudnienia specjalistów w ośrodkach, co powoduje zwiększenie liczby etatów psychologa, pedagoga i opieki w porze nocnej oraz obligują do dostosowania budynków tych placówek do standardów.

Podejmowane będą starania w celu zapewnienia w miarę możliwości budżetowych Miasta nowoczesnego wyposażenia obiektów oświatowych, tj. zgodnie z potrzebami wynikającymi z postępu technicznego i wymogów nowoczesnej metodyki kształcenia, a także systematyczne prowadzenie remontów w szczególności w dzielnicach, w których placówki oświatowe zlokalizowane są w starych obiektach, wybudowanych w technologii niezgodnej ze współczesnymi standardami.

Zakłada się pełną realizację podstawowych zadań wynikających z polityki edukacyjnej, tak by wysokie standardy odnoszące się do jakości kształcenia w sferze oświaty w Warszawie na tle kraju mogły być podtrzymane.

Kontynuowane będą działania mające na celu optymalizację ponoszonych kosztów, m.in. poprzez:

- promowanie innowacyjnych programów edukacyjnych z jednoczesnym ograniczeniem kosztów niezwiązanych bezpośrednio z procesem dydaktyczno-wychowawczym,
- projekty oszczędnościowe w zakresie kosztów energii, takie jak modernizacje oświetlenia, termomodernizacje, modernizacje ogrzewania,
- wdrażanie rozwiązań informatycznych pozwalających na racjonalizację kosztów i optymalizację organizacji kształcenia, a także na wzmocnienie kontaktu z rodzicami i współpracy międzyszkolnej,
- optymalizację wydatków związanych z obsługą finansowo-księgową szkół, a także informatyzacją oświaty.

Działania w obszarze edukacji podejmowane będą w następujących obszarach:

➤ **Edukacja i wspieranie rozwoju małego dziecka**, gdzie priorytetowo traktowane będą:

- zapewnienie edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom w wieku 3 – 6 lat, których rodzice wyrażą wolę objęcia edukacją przedszkolną,
- budowa i modernizacja bazy przedszkolnej w celu zapewnienia od 1 września 2017 r. przedszkola wszystkim dzieciom w wieku 3 – 5 lat, których rodzice wyrażą wolę objęcia edukacją przedszkolną,
- zapewnienie dzieciom różnorodnej oferty zajęć oraz bezpłatnych zajęć dodatkowych (np. angielski dla 3 i 4 -latków, rytmika),
- zapewnienie, od września 2017r. wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat objętych edukacją przedszkolną, obowiązkowych zajęć przygotowujących do posługiwania się językiem obcym nowożytnym,
- finansowanie programów realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców,
- promowanie i upowszechnianie nowatorskich rozwiązań w wychowaniu przedszkolnym,
- objęcie najmłodszych, niepełnosprawnych dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju,
- rozwijanie współpracy z przedszkolami niepublicznymi biorącymi udział w otwartych konkursach ofert.

➤ **Edukacja szkolna**, gdzie działania będą ukierunkowane w szczególności na:

- rozbudowie i remontach infrastruktury szkolnej oraz modernizacja wyposażenia szkół,
- dostosowaniu infrastruktury szkolnej do większej liczby najmłodszych uczniów,
- finansowaniu innowacyjnych projektów edukacyjnych, wykraczających poza klasowo-lekcyjną pracę szkoły, w tym Warszawskich Inicjatyw Edukacyjnych,
- organizowaniu międzyszkolnych zajęć pozalekcyjnych, ukierunkowanych na rozwijanie uzdolnień uczniów lub specjalne potrzeby edukacyjne, w tym programów Wars i Sawa, Szkoła z Pomysłem,
- rozwój miejskiego systemu stypendialnego,
- współdziałanie z uczelniami w rozwoju utalentowanych uczniów oraz realizacji zajęć dla młodzieży,
- finansowanie działań organizacji pozarządowych realizujących projekty edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży,
- rozwijanie systemowej opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach,
- zapewnienie szkołom warunków do pełnej realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także monitoring realizowania zaleceń w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub w innych przygotowanych do tego placówkach,

- rozwijanie systemu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi obejmującego jednostki specjalne i integracyjne, a także nauczanie włączające,
- modernizacji infrastruktury szkolnej pod kątem zwiększenia bezpieczeństwa uczniów,
- zapewnienie wsparcia szkołom w sytuacjach wymagających pomocy specjalistycznej interwencji lub mediatorów,
- rozwój poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego,
- podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- rozwijanie współpracy międzynarodowej szkół z wykorzystaniem Europejskiego Domu Spotkań Młodzieży,
- promowanie programów prozdrowotnych i profilaktycznych, upowszechnienie zdrowego stylu życia oraz prowadzenie edukacji prozdrowotnej w przedszkolach i szkołach w celu poprawy sprawności fizycznej uczniów, walki z otyłością, zapobieganiu powstawania chorób cywilizacyjnych np. cukrzycy,
- promowanie aktywności twórczej, w tym w zakresie programowania i edukacji medialnej,
- upowszechnianie współczesnych metod nauczania, w tym szersze wykorzystanie możliwości samokształcenia z wykorzystaniem powszechnie dostępnych zasobów i platform edukacyjnych.

➤ **Edukacja dla rynku pracy**, gdzie działania będą obejmowały w szczególności:

- podniesienie jakości kształcenia zawodowego, w tym poprzez dalszą modernizację bazy techno-dydaktycznej szkolnictwa zawodowego,
- istotne zwiększenie nakładów na wydatki bieżące szkół zawodowych, w szczególności poprzez podwyższenie kwoty standardu finansowego na ucznia,
- dostosowywanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb gospodarki oraz rynku pracy na podstawie prognoz popytu na pracę w skali aglomeracji warszawskiej, województwa mazowieckiego oraz w wymiarze krajowym,
- poszerzanie oferty edukacyjnej szkół dla dorosłych, w tym uruchomienie nowych kierunków kształcenia,
- kontynuowanie akcji informacyjnych i promocyjnych szkolnictwa zawodowego,
- organizowanie zintegrowanych szkoleń merytoryczno-metodycznych dla nauczycieli szkół zawodowych,
- włączenie organizacji pracodawców w proces kształcenia zawodowego w ramach podpisywanych porozumień, w tym w zakresie objęcia patronatem szkół zawodowych, ewentualnie poszczególnych klas (zawodów, specjalności),
- kontynuowanie systemowej współpracy z uczelniami i instytucjami rynku pracy,
- rozwój Centrum Doradztwa Zawodowego,

- zwiększenie wsparcia dla uczniów niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie poprzez dobre przygotowanie ich do znalezienia zatrudnienia na rynku pracy.

➤ **Edukacja poza szkołą**, gdzie jako pierwszoplanowe traktowane będą:

- współpraca z Centrum Nauki Kopernik jako kluczową i innowacyjną placówką prowadzącą działania na rzecz uczniów warszawskich szkół polegające na rozbudzaniu i promowaniu zainteresowań naukowych,
- realizacja Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej,
- realizacja Warszawskiego Programu „Lato/Zima w Mieście”,
- rozwój oferty ogólnomiejskich placówek edukacji pozaszkolnej,
- finansowanie projektów wychowawczych i edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- finansowanie organizacji różnych form wypoczynku dzieci i młodzieży w ramach otwartego konkursu ofert „Lato/Zima poza Miastem”,
- rozwój oferty pozaszkolnych placówek specjalistycznych dla szkół i placówek warszawskich.

➤ **Rozwój nauczycieli i kadr oświatowych**, gdzie działania będą zorientowane w szczególności na:

- wspieranie rozwoju innowacji edukacyjnych i społecznych, w tym w szczególności w oparciu o Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń,
- realizację programów kompleksowego wspomaganie szkół i placówek oświatowych,
- realizację systemowych programów doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek, w tym w zakresie zarządzania, wychowania, reform oświatowych, zarządzania kryzysowego oraz wykorzystania nowoczesnych środków technicznych wspierających zarządzanie szkołą i organizację kształcenia,
- realizację programów doskonalenia nauczycieli przedszkoli w zakresie uzyskania uprawnień do nauczania języków obcych w przedszkolach,
- wspomaganie udziału dyrektorów szkół warszawskich w ogólnopolskich projektach integrujących środowisko kadr zarządzających oświatą,
- obsługę warszawskich szkół w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych na rozwój europejskiej i międzynarodowej współpracy edukacyjnej,
- rozwijanie współpracy z uczelniami,
- realizację programów doskonalenia nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie stosowania nowoczesnych środków technicznych podczas procesu nauczania na zajęciach innych niż nauczanie informatyki, w tym doskonalenie nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie wykorzystywania powszechnie dostępnych zasobów i platform edukacyjnych.

W ramach optymalizacji kosztów utrzymania szkół i placówek oświatowych w Mieście opracowane zostaną jednolite wytyczne dotyczące organizacji roku szkolnego 2016/2017. Ustalenie wydatków na oświatę w 2017 r. nastąpi – wzorem lat ubiegłych - w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek edukacyjnych, a ostateczna wysokość środków na poszczególne zadania i jednostki wynikać będzie bezpośrednio z decyzji Zarządów poszczególnych dzielnic.

7.1.1.4. w zakresie bezpieczeństwa

Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowić będzie zadanie priorytetowe Miasta. Cel ten planuje się osiągnąć ściśle współdziałając z lokalnymi społecznościami, służbami, inspekcjami, strażami oraz służbami miejskimi i podmiotami administracji rządowej. Główny wysiłek działalności w tym obszarze będzie ukierunkowany na:

- wspieranie działań Stołecznej Policji polegających na finansowaniu dodatkowych patroli ponadnormatywnych i szkolenia zawodowego w Oddziałach Prewencji, wyróżnianiu najlepszych funkcjonariuszy, zakupie sprzętu specjalistycznego oraz pokrywaniu kosztów związanych z utrzymaniem koni służbowych, które będą wykorzystywane na terenach trudno dostępnych, a także podczas zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń o podwyższonym ryzyku,
- dofinansowaniu zadań jednostek Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej poprzez zakup wyposażenia i sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań ratowniczych oraz doskonalenie zawodowe strażaków,
- realizacji pięciu cyklicznych zadań własnych oraz trzech zleconych z administracji rządowej, które obejmują: realizację programów prewencyjnych, zarządzanie kryzysowe, obronę cywilną, utrzymanie w gotowości do działania ochotniczych straży pożarnych, holowanie i usuwanie pojazdów oraz kwalifikację wojskową, rekompensaty dla żołnierzy rezerwy i obsługę numeru alarmowego „112”,
- rozbudowie systemu alarmowania i ostrzegania ludności w Warszawie o 119 nowych punktów alarmowania. Inwestycja ta będzie współfinansowana ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020,
- realizacji programów prewencyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy, w tym m.in. poprzez: kontynuowanie programu „Bezpieczne Osiedle”, realizację programu zapobiegania

przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli m.st. Warszawy na lata 2016-2021 pn. „Bezpieczna Warszawa”, planowanie i organizowanie nowych inicjatyw służących poprawie bezpieczeństwa i zorganizowanie przewodu grup kibiców piłki nożnej uczestniczących w meczach odbywających się na stadionach piłkarskich Warszawy,

- zarządzaniu kryzysowym, w tym funkcjonowaniu Zespołu Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy, Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy oraz Stołecznego Zespołu Pomocy Poszkodowanym, zabezpieczeniu realizacji umów związanych z zapewnieniem funkcjonowania sieci łączności radiotelefonicznej zarządzania kryzysowego, systemu alarmowania i ostrzegania ludności Warszawy, zakupy i usługi przeznaczone na wsparcie służb ratowniczych i porządkowych w usuwaniu skutków zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub środowiska mających znamiona sytuacji kryzysowej,
- utrzymaniu rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe, w tym aktualizację procedur związanych z jej uruchomieniem w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym lub mających znamiona klęski żywiołowej,
- zapewnieniu wysokiego poziomu realizacji ustawowych i statutowych zadań jednostek miejskich działających na rzecz zapewnienia porządku i bezpieczeństwa, tj.: Zakładu Obsługi Systemu Monitoringu, Straży Miejskiej, Stołecznego Ośrodka dla Osób Niepełnosprawnych.

7.1.1.5. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

Do zadań priorytetowych w zakresie funkcjonowania i finansowania działalności kulturalnej w Mieście Stołecznym Warszawa należą:

- wypełnienie ustawowych zobowiązań organizatora wobec miejskich instytucji kultury oraz współfinansowanie Biblioteki m.st. Warszawy w zakresie zadań biblioteki powiatowej,
- współpraca z samorządowymi i państwowymi instytucjami kultury,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- budowanie wizerunku Miasta, jako miasta kultury i obywateli zgodnie z Programem Rozwoju Kultury.

Zadania priorytetowe zostały oparte w szczególności na kluczowych obszarach Programu Rozwoju Kultury do roku 2020:

Obszar LUDZIE :

Celem w tym obszarze jest zwiększenie i pogłębienie uczestnictwa w kulturze oraz pobudzenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców miasta poprzez:

- rozwijanie kompetencji kulturowych mieszkańców Warszawy poprzez:
 - wspieranie działań z zakresu rozwoju publiczności poprzez tworzenie centrum kompetencji, szkolenie kadry instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych, prowadzenie badań publiczności,
 - realizację kompleksowych działań na obszarze priorytetowym Zintegrowanego Programu Rewitalizacji,
 - promowanie działań z zakresu edukacji kulturalnej realizowanych dla mieszkańców m.st. Warszawy w ramach Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej 2015-2020,
 - rozwój i szkolenie kadr edukacji kulturalnej,
 - wspieranie konsultacji społecznych poprzez organizację spotkań warsztatowych z mieszkańcami,
- wspieranie aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w korzystaniu z oferty kulturalnej warszawskich instytucji kultury (wsparcie IV Warszawskiego Tygodnia Kultury bez Barrier oraz dotowanie zadań konkursowych uwzględniających dotarcie z ofertą kulturalną do jak największej liczby osób niepełnosprawnych i osób o utrudnionym dostępie do kultury),
- wsparcie wszelkich działań organizacji pozarządowych z obszaru kultury istotnie poprawiających dostępność kultury we wszystkich jej aspektach,
- wspieranie artystów indywidualnych i przedsiębiorców sektora kreatywnego,
- wspieranie twórczości artystycznej realizowanej przez stypendystów,
- stworzenie mechanizmu wsparcia uczestnictwa osób wykluczonych społecznie w ofercie kulturalnej we współpracy z miejskimi biurami,
- realizację programu operacyjnego *Rozwój potencjału twórczego i wsparcia twórców*.

Obszar KREACJA :

Celem w tym obszarze jest wspieranie rozwoju twórczości oraz upowszechniania kultury i sztuki, a także rozwój sektora kreatywnego poprzez:

- wspieranie miejskich instytucji kultury w ramach bieżącej działalności,
- wspieranie działań artystycznych miejskich instytucji kultury poprzez przyznawane dotacje celowe,
- wspieranie projektów kulturalnych, realizowanych przez:
 - państwowe instytucji kultury,
 - instytucje kultury samorządu województwa mazowieckiego,
 - uczelnie wyższe, w tym artystyczne,
- wspieranie rozwoju sektora kreatywnego w Warszawie, m.in. poprzez wdrażanie rekomendacji powstałych przy realizacji projektu ECCL – Europejskie Laboratorium

Klastrów Kreatywnych – kontynuacja StartUp Art., organizacja wizyt targowych, wsparcie wydarzeń konferencyjnych,

- realizacja wydarzeń artystycznych z zakresu sektora kreatywnego (Warsaw Music Week, Warsaw Gallery Weekend, Europejskie Targi Muzyczne CJG, Fryderyki 2017, Warszawskie Targi Książki, Big Book Festiwal itd.),
- wsparcie współpracy międzynarodowej warszawskich środowisk twórczych,
- wspieranie rozwoju działalności artystycznej i kulturalnej w ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 roku,
- wspieranie instytucji kultury realizujących projekty w ramach WPEK – Fundusz Animacji Kultury.

Obszar MIEJSCA I PRZESTRZEŃ :

Celem w tym obszarze jest poprawa stanu i dostępności infrastruktury kulturalnej; poprawa jakości przestrzeni publicznej i jej lepsze wykorzystanie na działania kulturalne poprzez:

- prowadzenie projektów inwestycyjnych wpisanych do Wieloletniej Prognozy Finansowej zgodnie z listą projektów przedstawioną w części dot. wydatków inwestycyjnych (w tym w ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 roku),
- zakupy inwestycyjne dla miejskich instytucji kultury zapisane w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy,
- poprawę stanu infrastruktury miejskich instytucji kultury pod kątem dostępności, bezpieczeństwa oraz estetyki (remonty i modernizacje w ramach zadań inwestycyjnych).

Obszar WIZERUNEK :

Celem w tym obszarze jest zbudowanie wizerunku Warszawy jako liczącego się miasta kultury poprzez:

- utrzymanie i rozwój zintegrowanego miejskiego systemu informacji kulturalnej, w tym serwisów www.kulturalna.warszawa.pl, oraz www.edukajakulturalna.pl;
- wspieranie istotnych wizerunkowo warszawskich przedsięwzięć kulturalnych, w tym organizacja konkursu Warszawa w Kwiatkach,
- promowanie Miasta dzięki Nagrodom Kulturalnym m.st. Warszawy (m.in. X Nagroda Literacka m.st. Warszawy, VIII Nagroda za reportaż literacki im. Ryszarda Kapuścińskiego, Grand Prix Warszawskiego Festiwalu Filmowego),
- promowanie najlepszych projektów edukacji kulturalnej realizowanych w mieście, m.in. poprzez przyznawanie Warszawskiej Nagrody Edukacji Kulturalnej, nagrody 3 Sektor,

- promowanie wśród partnerów zagranicznych Warszawy jako miasta kultury i obywateli: z atrakcyjną ofertą kulturalną, ciekawym dorobkiem kulturalnym oraz pełną nowych możliwości artystycznych poprzez dotowanie wniosków zapewniających różnorodną i powszechną ofertę kulturalną,
- budowanie wizerunku Warszawy jako miasta wielokulturowego, miasta kultury i obywateli zgodnie z Programem Rozwoju Kultury poprzez dotowanie najlepszych projektów kulturalnych uwzględniających wielokulturowość,
- organizację wizyt studyjnych dla dziennikarzy, menadżerów kultury i kuratorów,
- realizację projektów artystycznych wpisujących się we współpracę zagraniczną m.st. Warszawy, współpracę z krajami transformacji ustrojowej, w tym partnerstwa wschodniego, udział w sieciach międzynarodowych – WCCF i Eurocities,
- promowanie działań realizowanych przez stołeczne instytucje kultury,
- opracowanie i aktualizację spójnej polityki festiwalowej.

Obszar TOŻSAMOŚĆ :

Celem w tym obszarze jest budowanie współczesnej tożsamości warszawskiej z poszanowaniem tradycji i wielokulturowości poprzez:

- wspieranie inicjatyw upowszechniających dorobek dziedzictwa kulturowego Warszawy i popularyzujących wiedzę o Warszawie (w tym publikacje varsavianistyczne, obchody rocznic, jubileusze twórców i instytucji związanych z Warszawą),
- wspieranie obchodów wydarzeń historycznych, publikacji i rejestracji wspomnień osób i miejsc ważnych dla dziedzictwa i tożsamości m.st. Warszawy (w tym w szczególności: rok Wisły, przygotowania do obchodów 100-lecia Niepodległości),
- wsparcie Internetowego Słownika Biograficznego (NiNA) w zakresie osób związanych z Warszawą,
- realizacja projektów i przedsięwzięć artystycznych tworzących ofertę kulturalną Warszawy zapewniających różnorodność artystyczną służącą wszechstronnemu zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, budowaniu szerokiego dostępu do kultury i sztuki, budowaniu tożsamości Warszawy i jej mieszkańców poprzez dotowanie projektów o charakterze wielokulturowym, wzmacniających dialog międzykulturowy, odwołujących się do dziedzictwa kulturowego Warszawy,
- wspieranie wszelkich działań wzmacniających identyfikację mieszkańców z miastem oraz atrybuty stołeczności Warszawy, szczególnie w obszarze kultury.

Obszar ZARZĄDZANIE :

Celem w tym obszarze jest podniesienie jakości i efektywności zarządzania kulturą poprzez:

- doskonalenie zasad współpracy z samorządowymi instytucjami kultury,
- doskonalenie i optymalizacja procedur współpracy z państwowymi instytucjami kultury oraz z uczelniami wyższymi (w tym artystycznymi) opartej na zasadach konkursowych,
- prowadzenie i udział w projektach w zakresie rozwoju kadr kultury oraz mobilności artystycznej Laboratorium Edukacji Kulturalnej,
- prowadzenie monitoringu działalności kulturalnej w Warszawie,
- organizowanie cyklicznych działań (warsztaty, konferencje, seminaria) w zakresie rozwoju widowni. Działania planowane są w celu podniesienia kompetencji kadry zarządzającej warszawskimi instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury na rzecz rozwoju widowni,
- realizację programu operacyjnego „Doskonalenie polityki kulturalnej w Warszawie - obszar: instytucje kultury”,
- koordynację prac Społecznej Rady Kultury oraz Zespołu Sterującego Programem Rozwoju Kultury,
- ujednolicenie polityki gospodarowania nieruchomościami zajmowanymi przez miejskie instytucje kultury,
- wprowadzanie rekomendacji do zmian w procedurze przyznawania stypendiów m.st. Warszawy,
- wprowadzanie rekomendacji przygotowanych przez Zespół ds. integracji sieci bibliotek publicznych m.st. Warszawy,
- stworzenie warunków do debaty o roli kultury (np. poprzez stworzenie platformy wymiany myśli, doświadczeń, informacji),
- budowanie polityki kulturalnej w oparciu o wiedzę – (współ) prowadzenie badań i analiz dotyczących kultury oraz inicjowanie różnego rodzaju działań opartych o pozyskane dane.

Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego będą ukierunkowane na realizację Programu opieki nad zabytkami, w ramach którego pierwszoplanowe zadania będą stanowić:

- zapewnienie opieki nad zabytkami, za które odpowiedzialne są władze m.st. Warszawy, w tym w szczególności prowadzenie gminnej ewidencji zabytków i jej udostępnianie mieszkańcom, opracowywanie dokumentacji i badań, udział w opracowaniu planów i programów opieki i ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, zapobieganie zagrożeniom zabytków, monitorowanie stanu zachowania zabytków, zapewnienie warunków popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytkach stanowiących własność m.st. Warszawy, ich znaczeniu dla historii i kultury, współpraca ze społecznymi

opiekunami zabytków oraz szkołami, organami administracji rządowej i samorządowej, z organizacjami społecznymi oraz z instytucjami ochrony dziedzictwa,

- kontynuowanie publikacji Atlasu ulic i placów,
- kolorystyka fasad obiektów zabytkowych Warszawy – kontynuacja. Celem wykonywanych badań jest podejmowanie właściwych decyzji w trakcie prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych oraz uzyskanie wiedzy o historii Miasta,
- badania geotechniczne kościoła Św. Anny przy ul. Krakowskie Przedmieście,
- weryfikacja ewidencji stanowisk archeologicznych wraz z opracowaniem GIS – dzielnica Wilanów,
- przygotowywanie wytycznych konserwatorskich do obszarów ochrony konserwatorskiej w planach zagospodarowania przestrzennego, w tym rejonu Starego Miasta, co umożliwia określenie zakresów ochrony zabytków,
- prowadzenie dokumentacji zabytków znajdujących się na terenie m.st. Warszawy,
- opracowywanie wytycznych do miejskich przestrzeni publicznych (przygotowywane projekty rewitalizacji zabytkowych parków, ulic i placów lub konkursy architektoniczne przez zarządzających tymi przestrzeniami muszą uwzględniać uwarunkowania konserwatorskie),
- opracowanie historyczne dotyczące wskazania lokalizacji na terenie Warszawy szańców, pól bitew, starć, miejsc pochówków z okresu m.in. II wojny północnej, insurekcji kościuszkowskiej, wojen napoleońskich, powstania listopadowego, styczniowego,
- prowadzenie prac konserwatorskich restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru, przy obiektach będących własnością Miasta w celu poprawy stanu technicznego zagrożonych lub cennych obiektów zabytkowych na terenie Warszawy stanowiących tzw. mienie niechciane (głównie mała architektura w pasach drogowych),
- prowadzenie spraw związanych z wpisem Starego Miasta na Listę Światowego Dziedzictwa Naturalnego i Kulturalnego UNESCO,
- utrzymanie rezultatów projektu „Renowacja i adaptacja na cele kulturalne piwnic Staromiejskich Warszawy na obszarze wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO”,
- inwentaryzacja zabytkowych nagrobków Cmentarza Powązkowskiego w ramach realizacji projektu „Gromadzenie danych dotyczących Pomników Nagrobnych występujących na terenie wpisanego do rejestru zabytków Cmentarza Stare Powązki”,
- prowadzenie spraw związanych z tworzeniem parków kulturowych,

- opracowania dotyczące stanu zachowania stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków,
- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych i ruchomych, propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Miasta poprzez jej udostępnianie w formie dokumentacji i publikacji, w tym multimedialnej; prace nad działaniem systemu ARKA,
- rozwijanie systemu informatycznego o zabytkach Warszawy w ramach projektu „Budowa oraz wdrożenie systemu obsługi ewidencji zabytków m. st. Warszawy”,
- programy promujące ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez szeroko pojętą społeczną opiekę nad zabytkami i edukację,
- prowadzenie interwencyjnych ratowniczych badań archeologicznych,
- monitoring obiektów zagrożonych.

7.1.1.6. w zakresie kultury fizycznej i sportu

Do priorytetowych zadań realizowanych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2017 r. należeć będzie w szczególności:

- organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych,
- szkolenie i współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży w różnych kategoriach wiekowych, obejmujące również współzawodnictwo sportowe młodzieży akademickiej oraz udział w rozgrywkach,
- podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców, obejmujące m.in. realizację programów, takich jak:
 - „Zima i Lato w Mieście”;
 - „Od Zabawy do sportu”;
 - „Aktywny Warszawiak”;
- realizacja programów unijnych w zakresie sportu i rekreacji,
- sport i rekreacja osób niepełnosprawnych, a w szczególności organizacja imprez rekreacyjno - sportowych, szkolenie i współzawodnictwo sportowe oraz program „Niepełnosprawny – sprawniejszy,
- wspieranie działalności sportowo – rekreacyjnej prowadzonej przez Stołeczne Centrum Sportu AKTYWNA WARSZAWA,
- utrzymanie obiektów sportowo – rekreacyjnych, obejmujące m.in. realizację programu „Centra sportowo – szkoleniowe”,
- promocja Miasta Stołecznego Warszawy poprzez sport.

7.1.1.7. w zakresie opieki społecznej

W ramach zadań **z zakresu pomocy społecznej** realizowanych przy pomocy ośrodków pomocy społecznej w dzielnicach oraz Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, a także

Zespołu Żłobków i innych jednostek **priorytetowa będzie realizacja celów** określonych w przyjętych i koordynowanych przez Biuro programach operacyjnych, **wynikających ze Społecznej Strategii Warszawy – Strategii Rozwiązywania Problemów m.st. Warszawy**, a w szczególności:

Program „Rodzina”

- Tworzenie przyjaznych warunków dla życia i rozwoju rodziny zgodnie z potrzebami rodziny poprzez działania, m.in. takie jak:
 - rozwijanie Warszawskich Klubów dla Rodzin, w tym na obszarach rewitalizowanych,
 - rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia rodziców małych dzieci w tym podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz podejmowanie działań profilaktycznych dotyczących opieki nad małym dzieckiem,
 - realizacja działań wynikających z Warszawskiej Karty Rodziny mających na celu integrację rodziców z dziećmi, w tym w wymiarze międzypokoleniowym,
 - działania promocyjne na rzecz pozytywnego wizerunku rodziny,
 - zwiększanie liczby miejsc w żłobkach i rozwój alternatywnych form opieki – dziennego opiekuna poprzez podejmowanie m.in. takich działań jak budowa, adaptacja i modernizacja żłobków, dofinansowywanie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w żłobkach niepublicznych,
 - rozwój dostępności informacji skierowanej do warszawskich rodzin, poprzez m.in. takie działania jak wyselekcjonowanie i udostępnienie informacji o ofercie skierowanej do rodzin z dziećmi, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,
 - prowadzenie działań na rzecz integracji cudzoziemców w Warszawie, w szczególności poprzez rozwijanie oferty poradnictwa oraz działania skierowane do społeczeństwa przyjmującego.
- Organizowanie kompleksowego systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej poprzez m.in. takie działania jak:
 - systemowe i systematyczne pozyskiwanie nowych lokali na rodzinne i małe instytucjonalne formy pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków finansowych na ich dostosowanie, wyposażenie i utrzymanie, zgodnie ze standardem,
 - pozyskiwanie kandydatów i zwiększenie liczby szkoleń do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,

- utrzymanie zasobu instytucjonalnej pieczy zastępczej na poziomie zapewniającym bieżące funkcjonowanie, zgodnie z realnymi potrzebami i warunkami rynkowymi,
 - pozyskanie, wyposażenie i utrzymanie nie mniej niż 2 lokali na małe instytucjonalne formy pieczy zastępczej dla 14-osobowych grup dzieci, zgodnie z zapisami ustawy,
 - organizacja szkoleń podnoszących kompetencje pracowników DD, RDD, RZ oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
 - zabezpieczenie świadczenia usług specjalistycznych dostosowanych do potrzeb przyjmowanych do pieczy dzieci (zatrudnienie specjalistów – terapeutów, psychiatrów lub zakup usług),
 - usługi specjalistyczne dostosowane do potrzeb wychowanków pieczy zastępczej (zakup usług polegających na zapewnieniu specjalistycznej pomocy wychowankom pieczy zastępczej).
- Wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej poprzez:
- zwiększenie dostępności pomocy i podniesienie standardu usług świadczonych w ramach poradnictwa specjalistycznego przez ośrodki pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej i organizacje pozarządowe,
 - zapewnienie dostępności i zwiększenie różnorodności form pomocy świadczonej w środowisku lokalnym i w ośrodkach wsparcia oraz ośrodku interwencji kryzysowej,
 - zwiększenie dostępności usług w zakresie poradnictwa rodzinnego świadczonych rodzinom, w szczególności z trudnościami wychowawczo-opiekuńczymi,
 - zwiększenie aktywności społecznej i samodzielności mieszkańców poprzez zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego i obywatelskiego dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej związanej m.in. z problemami mieszkaniowymi, zadłużenia, kredytów, eksmisji,
 - zapewnienie nieodpłatnej pomocy prawnej osobom uprawnionym
- Rozwój asystentury rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w zakresie: organizacji szkoleń dla asystentów rodziny, pracowników socjalnych i rodzin wspierających,
- wzrost stanu zatrudnienia asystentów rodziny, także poprzez zlecanie zadań z zakresu wspierania rodziny organizacjom pozarządowym,
 - organizowanie innych form pracy z rodzinami wspierających działania asystenta – usługi opiekuńcze dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,

- opracowanie narzędzia informatycznego w celu sporządzania sprawozdań z realizacji asysty rodzinnej.

Warszawski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

- Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin m.in. poprzez:
 - wspieranie w osiąganiu samodzielności i niezależnego funkcjonowania udzielane w różnych formach warsztatów, doradztwa oraz asysty, treningów, szkoleń i dostępie do nowych technologii,
 - tworzenie i poprawa warunków właściwej obsługi osób z niepełnosprawnościami w zakresie orzecznictwa.
- Zapewnienie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej poprzez m.in.:
 - rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych oraz asystenckich,
 - rozwój nowych form dziennych ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych treningowych i wspomaganych,
 - znoszenie barier w dostępie do pełnego uczestnictwa w kulturalnym i społecznym życiu Miasta,
 - wdrażanie nowoczesnych innowacyjnych technologii wzmacniających osoby z niepełnosprawnościami w samodzielności i niezależności.
- Zapewnienie wsparcia rodzicom dzieci z niepełnosprawnościami – od wczesnego wspomagania (interwencji) do późnej dorosłości – tworzenie kompleksowych rozwiązań systemowych.
- Dostosowanie miejskich usług przewozowych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością:
 - dostarczanie specjalistycznych usług przewozowych osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Program „Warszawa Przyjazna Seniorom”

- Program skierowany do najstarszych mieszkańców Warszawy, który ma na celu poprawę jakości ich życia poprzez realizację działań w obszarach:
 - zwiększenia aktywności społecznej, w tym: identyfikacja i wsparcie lokalnych liderów wśród seniorów, z uwzględnieniem działań:
 - propagowania idei wolontariatu 60+, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,

- rozwijanie i propagowanie aktywności obywatelskiej seniorów, m.in. poprzez szkolenia i tworzenie rad seniorów,
- budowanie lokalnych grup liderów działających na rzecz społeczności, w szczególności na rzecz seniorów,
- Poprawa dostępności do informacji dla seniorów, z uwzględnieniem działań:
 - dotarcie z informacją o ofercie skierowanej do seniorów do miejsc ich przebywania (np. DPS, podmioty lecznicze, DDP),
 - rozpoznawanie, wyselekcjonowanie i udostępnienie informacji o ofercie skierowanej do seniorów, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,
- Rozwój oferty integracyjnej, edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do seniorów, z uwzględnieniem:
 - wspierania projektów warszawianistycznych dla seniorów np. w formie turystyki miejskiej,
 - wspierania działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz innych form edukacji odpowiadających na ważne potrzeby i oczekiwania osób starszych,
 - budowania i rozwijania form dialogu pokoleniowego i międzypokoleniowego,
 - identyfikowanie i wspieranie systemu ulg dla seniorów w dostępie do oferty miasta,
 - utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej,
 - wspieranie środowisk kombatanckich ze szczególnym uwzględnieniem kultywowania pamięci historycznej wśród młodszych pokoleń.
- Poprawa społecznego wizerunku starości i przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej seniorów, poprzez promocję działań na rzecz pozytywnego wizerunku osób starszych, oraz ofertę pomocy w przypadkach przemocy i dyskryminacji ze względu na wiek.
- Utrzymanie samodzielności seniorów, w tym poprawa efektywności systemu wsparcia seniorów w miejscu zamieszkania, z uwzględnieniem działań dotyczących:
 - stacjonarnego poradnictwa specjalistycznego na bazie wspieranych w mieście placówek i instytucji, świadczących tego typu usługi, w szczególności: prawne, obywatelskie, socjalne, psychologiczne, mediacje rodzinne,
 - budowania grup seniorów – wolontariuszy wyszukujących seniorów żyjących w izolacji i potrzebujących szeroko rozumianej pomocy,

- modernizację systemu usług społecznych na rzecz seniorów ze szczególnym uwzględnieniem podniesienia jakości usług opiekuńczych, np. wdrażanie nowoczesnych technologii w tym zakresie (e-usługi),
 - opracowanie koncepcji standardu bilansu seniora wraz z przeprowadzeniem pilotażowego badania.
- Poprawa efektywności instytucjonalnych form wsparcia seniorów, z uwzględnieniem działań:
- zapewnienie utrzymania zasobu instytucjonalnego domów pomocy społecznej, zgodnie z ustawowymi standardami,
 - zmniejszenie liczby oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej,
 - opracowanie standardów opieki w domach pomocy społecznej uwzględniających programy aktywizujące środowisko lokalne,
 - rozwój placówek dziennego wsparcia dla seniorów (w wymiarze jakościowym), w tym placówek dla osób chorych na chorobę Alzheimera i inne zespoły otępienne,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu seniorów, z uwzględnieniem realizacji projektów w ramach Warszawskiego modelu edukacji cyfrowej seniorów.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- Przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk, będących skutkiem nadużywania alkoholu oraz uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, m.in. poprzez:
- kompleksowe i zintegrowane działania skierowane do dzieci w wieku 6-18 realizowane w ramach lokalnych systemów wsparcia,
 - kompleksowe i zintegrowane działania skierowane do młodzieży i młodych dorosłych w wieku 16-26 lat, rodzin z dziećmi w wieku 0 – 6 lat zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkających na obszarach rewitalizowanych,
 - działania skierowane do rodzin z terenów rewitalizowanych, w której występują problemy alkoholowe,
 - działania prowadzone w domach pomocy społecznej, skierowane do osób uzależnionych i szkodliwie używających alkoholu,
 - zapewnienie jednolitego systemu gromadzenia danych i ich analizy we wszystkich placówkach wsparcia dzieci i rodziny działających na terenie m.st. Warszawy ze szczególnym uwzględnieniem placówek wsparcia dziennego,

- poradnictwo dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi wynikającymi z używania alkoholu,
- działania skierowane do młodych dorosłych,
- profesjonalne wsparcie osób używających i nadużywających alkoholu w motywowaniu do podejmowania działań prozdrowotnych,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- promowanie działalności z zakresu profilaktyki, terapii i rehabilitacji w specjalistycznych czasopismach i innych mediach.

Program Przeciwdziałania Narkomanii

- Przeciwdziałanie w zakresie używania substancji psychoaktywnych oraz ograniczanie związanych tym problemów społecznych i zdrowotnych, m.in. poprzez:
 - udzielanie osobom eksperymentującym ze środkami psychoaktywnymi i ich rodzinom pomocy psychologicznej,
 - ograniczanie ryzyka szkód zdrowotnych osób używających substancji psychoaktywnych,
 - zapewnienie osobom uzależnionym, które ukończyły terapię dostępu do programów readaptacyjnych – mieszkania readaptacyjne.

Program Przeciwdziałania Zakażeniom HIV i Działań Na Rzecz Osób Żyjących z HIV/AIDS

- Dążenie do zmniejszania liczby zakażeń HIV oraz poprawa jakości życia osób żyjących z HIV/AIDS i ich bliskich, m.in. poprzez:
 - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do populacji ogólnej i do osób podejmujących ryzykowne zachowania,
 - prowadzenie anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
 - zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób żyjących z HIV/AIDS, osób świeżo zdiagnozowanych oraz dostępu do programów readaptacyjnych – mieszkania readaptacyjne.

Budowanie Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie m. st. Warszawy

- Działania prowadzone w celu ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie oraz tworzenie spójnego, kompleksowego i profesjonalnego systemu skutecznej pomocy osobom, które doznają różnych form przemocy, m. in. poprzez:
- działania informacyjno – edukacyjne dot. zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizację specjalistycznej oferty pomocy świadczonej przez instytucje i organizacje pozarządowe,
 - realizację programów profilaktycznych, w tym w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą,
 - poprawę relacji w rodzinach poprzez zwiększenie kompetencji interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
 - zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy w rodzinie, w tym w szczególności kobietom i dzieciom, poprzez prowadzenie interwencji i zapewnienie miejsc w placówkach stacjonarnych,
 - poprawę funkcjonowania ofiar przemocy w rodzinie poprzez świadczenie przez jednostki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe kompleksowej pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, indywidualnego i grupowego wsparcia psychologicznego, pomocy terapeutycznej, pracy socjalnej, pracy asystenta rodzinnego, aktywizacji zawodowej, coachingu i innych form wsparcia w środowisku lokalnym – zwiększenie dostępności i różnorodności oferty oraz rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia,
 - zwiększenie dostępności i poprawa efektywności usług świadczonych przez ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej, zapewnienie instytucjonalnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb beneficjentów,
 - udzielanie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy poprzez zwiększenie motywacji i uczestnictwa sprawców przemocy w programach psychologicznych, terapeutycznych i korekcyjno-edukacyjnych, zwiększenie liczby programów/miejsc,
 - poprawę współpracy pomiędzy instytucjami i służbami realizującymi procedurę „Niebieskie Karty” poprzez podnoszenie kompetencji oraz zapewnienie doradztwa i superwizji dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy.

W ramach realizacji zadań statutowych i ustawowych realizowane będą działania w obszarze:

- Udzielania pomocy osobom bezdomnym poprzez:
 - zapewnienie schronienia, posiłku osobom bezdomnym i innych form wsparcia poprzez prowadzenie noclegowni, schronisk, schronisk specjalistycznych, mieszkań treningowych, ogrzewalni, łaźni, pralni, punktów poradnictwa, streetworkingu,
 - aktywizacji osób bezdomnych poprzez wspieranie programów wychodzenia z bezdomności,
 - rozwoju nowych form pomocy – punkt pierwszego kontaktu dla osób bezdomnych, prowadzenie nowych łaźni,
 - rozwoju mieszkań treningowych z programami pomocowymi prowadzonymi przez różne podmioty (OPS-y i NGO),
 - wdrożenia zmian w sposobie kierowania osób bezdomnych do placówek zapewniających schronienie (zmiany w organizacji pracy ośrodków pomocy społecznej związane ze wzrostem zatrudnienia),
 - opracowania miejskiego programu wychodzenia z bezdomności oraz opracowanie narzędzia informatycznego na potrzeby sprawozdawczości.
- Pozostałych zadań z pomocy społecznej:
 - prowadzenie diagnoz i ewaluacji działań z zakresu pomocy społecznej w m.st. Warszawie, sporządzanie ekspertyz i opinii dotyczących modernizacji systemu pomocy społecznej w m.st. Warszawie w zakresie standaryzacji usług społecznych dla mieszkańców Warszawy,
 - modernizację usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami poprzez utworzenie centrum usług społecznych.

W 2017 roku, na podstawie Uchwały nr XXX/631/2004 Rady m.st. Warszawy z dnia 27 maja 2004 roku w sprawie osiedlenia się w Warszawie repatriantów i ich rodzin:

- będzie kontynuowana pomoc finansowa na zagospodarowanie i bieżące utrzymanie dla rodzin repatriantów zaproszonych do osiedlenia się przez Prezydenta m.st. Warszawy (środki m.st. Warszawy),
- będą wypłacane świadczenia dla repatriantów przyznawane decyzjami Ministra Spraw Wewnętrznych, a także dokonywane zwroty części kosztów związanych z remontami i adaptacją lokali mieszkalnych repatriantów oraz kosztów związanych z aktywizacją zawodową repatriantów (środki Wojewody Mazowieckiego).

Realizacja zadań statutowych przy współpracy ośrodków pomocy społecznej w dzielnicach m.st. Warszawy

- Podstawowym zadaniem jest przeciwdziałanie ubóstwu i pomocy dla najuboższych mieszkańców Warszawy m.in. poprzez:
 - zabezpieczenie środków w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i pomoc najuboższym, w tym prowadzenie magazynów żywnościowych i odzieżowych, wypłaty zasiłków stałych, okresowych i celowych, wdrożenie modelu rozdzielania pracy socjalnej od postępowań administracyjnych, w tym szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej,
 - realizację świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
 - realizację zadań ośrodków pomocy społecznej, w tym na zatrudnienie asystentów rodziny (od 2015 r. obowiązek ustawowy) oraz realizację usług opiekuńczych dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- W związku z uruchomieniem nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020, w 2017 r. przewiduje się realizację przedsięwzięć w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Założeniem planowanych projektów będzie:
 - rozwój e-usług publicznych w obszarze pomocy społecznej w celu zwiększenia jakości usług opiekuńczych, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wspierania procesu deinstytucjonalizacji opieki społecznej,
 - rozwój e-usług w obszarze administracji publicznej w celu zwiększenia jakości i dostępności usług z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych,
 - rozwój opieki nad dziećmi do lat 3,
 - podejmowane będą działania na rzecz zwiększenia efektywności zarządzania projektami społecznymi realizowanymi przez Biuro, zwłaszcza w zakresie ich monitoringu i ewaluacji,
 - przewiduje się podjęcie działań mających na celu zwiększenie efektywności zadań realizowanych w Biurze poprzez testowanie i wdrożenie rozwiązań teleinformatycznych,
 - przygotowanie i realizacja projektów społecznych poprzez doradztwo w zakresie pozyskiwania środków pomocowych celem otrzymania dofinansowania na działania skierowane między innymi do środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

7.1.1.8. w zakresie ochrony zdrowia

Priorytetowe zadania w tym zakresie, zaplanowane na rok 2016 i spójne ze Strategią Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2020 i Warszawskim Programem Profilaktyki i Promocji Zdrowia na lata 2012-2016 stanowią realizowane przez podmioty lecznicze i w wyszczególnionym niżej zakresie przez organizacje pozarządowe i adresowane do mieszkańców m.st. Warszawy programy polityki zdrowotnej.

Programy polityki zdrowotnej są w szczególności skierowane do wszystkich grup wiekowych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, przyszłych rodziców i osób starszych.

Najważniejsze programy adresowane do ww. grup społecznych obejmują:

- program zdrowotny w zakresie edukacji przedporodowej pn. „Szkoła rodzenia”,
- program szczepień ochronnych przeciwko grypie populacji z grupy szczególnego ryzyka (osób od 65 roku życia) pn. „Grypa 65+”,
- program polityki zdrowotnej pn. „Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i korekcji wad postawy dla uczniów klas IV szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy”,
- program polityki zdrowotnej pn. „Program profilaktyki zdrowotnej w zakresie poprawy stanu zdrowia jamy ustnej dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy”,
- program polityki zdrowotnej pn. „Program badań przesiewowych słuchu dla uczniów klas I i VI szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy”,
- program polityki zdrowotnej pn. „Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zeza dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy”,
- program promocji zdrowia „Zdrowy Uczeń”,
- program opieki zdrowotnej nad kombatanami,
- program zdrowotny „Ocena sprawności i wydolności fizycznej oraz predyspozycji do uprawiania dyscyplin sportowych przez dzieci i młodzież zamieszkałą w m.st. Warszawie”,
- program polityki zdrowotnej obejmujący szczepienie przeciwko grypie osób bezdomnych przebywających w noclegowniach i schroniskach dofinansowywanych przez m.st. Warszawa,
- program polityki zdrowotnej obejmujący szczepienie przeciwko grypie osób przebywających w Stołecznym Centrum Opiekuńczo – Leczniczym Sp. z o. o.,
- program polityki zdrowotnej pn. „Program wczesnego wykrywania choroby nadciśnieniowej u młodzieży szkolnej pomiędzy 18 a 19 rokiem życia”,

- współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące wspierania programów opieki nad pacjentami przewlekle chorymi,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące wspierania programów promocji zdrowia i programów rehabilitacyjnych,
- program zdrowotny pn. „Zdrowie, Mama i Ja – etap II, tj. profilaktyka zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w wieku od 24 do 36 miesiąca życia, zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy”,
- promocja aktywności fizycznej dla osób od 65 r.ż.

W zakresie pozostałych wydatków bieżących przewiduje się w szczególności:

- sfinansowanie niezbędnych remontów w podmiotach leczniczych, o charakterze interwencyjnym wynikających przede wszystkim z zaleceń organów kontrolnych, tj. Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Narodowego Funduszu Zdrowia,
- pokrycie ujemnego wyniku finansowego SPZOZ jeżeli wynik ten, skorygowany o amortyzację, przyjmuje wartość ujemną – do wysokości tej wartości, do czego obliguje art. 59 ust. 2 ustawy o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 618),
- powołanie instytucji koronera – podmiotów leczniczych zajmujących się wystawianiem przez lekarzy aktów zgonów w szczególności osób o nieustalonej tożsamości zmarłych w miejscach publicznych na terenie m.st. Warszawy – i finansowanie jego działalności (nowe zadanie),
- realizację programu promocji zdrowia pn. „Warszawskie Dni Zdrowia” – organizacja wykładów dla mieszkańców m.st. Warszawy w dzielnicach nt. poprawy stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia poprzez edukację zdrowotną z zakresu:
 - zwiększenia wczesnej wykrywalności chorób,
 - zapobiegania chorobom poprzez kontrolowanie czynników ryzyka,
 - utrwalania prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia.

7.1.1.9. w zakresie obsługi długu i wpłaty do budżetu państwa

Podstawową pozycję w tym zakresie stanowić będą:

- wydatki na obsługę długu m.st. Warszawy, na które składają się:
 - wydatki z tytułu spłaty odsetek od kredytów, pożyczek i wyemitowanych obligacji na rynku krajowym,
 - wydatki na prowizje i opłaty bankowe z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji,

- wydatki z tytułu przypadających w 2017 r. potencjalnych spłat rat kapitałowych i odsetek z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń. Dotyczy to głównie kredytów zaciągniętych w poprzednich latach przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których Miasto jest podmiotem tworzącym, z przeznaczeniem na ich restrukturyzację,
- wydatki z tytułu spłaty kredytu wraz z odsetkami stanowiącego zobowiązanie przejęte po przekształconym SPZOZ,
- wpłata do budżetu państwa na zwiększenie części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin i powiatów.

7.1.2. Założenia dotyczące wydatków dzielnic

W sferze oświaty i wychowania (dział 801) i edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) **zakłada się ustalanie środków finansowych przeznaczonych do dyspozycji dzielnic w tym obszarze w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek oświatowo-wychowawczych ustalony na podstawie liczby uczniów przeliczeniowych.**

W zakresie pozostałych wydatków bieżących zakłada się kontynuację polityki budżetowej polegającej na stopniowym – w zależności od możliwości dochodowych m.st. Warszawy - wyrównywaniu dysproporcji rozwojowych między dzielnicami biorąc pod uwagę wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Priorytety w zakresie wydatków oraz wewnętrzną strukturę załączników dzielnicowych na 2017 r. wyznaczą – podobnie jak w poprzednich latach - Zarządy dzielnic.

7.2. Założenia dotyczące wydatków majątkowych

Zakładane nakłady inwestycyjne na lata 2016-2023 wynikające z Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy 2016-2045 opiewają na łączną kwotę 17,1 mld zł, z tego na 2017 przewiduje się przeznaczyć 3,6 mld zł.

W 2017 r. oraz w latach w następnych w pierwszej kolejności będą zabezpieczane środki finansowe na realizację przedsięwzięć kontynuowanych oraz na inwestycje, dla których już wykonano prace przygotowawcze. Wprowadzanie do planów inwestycyjnych nowych przedsięwzięć będzie warunkowane potrzebami rozwojowymi i możliwościami budżetowymi Miasta i dotyczyć będzie tytułów najbardziej uzasadnionych, w tym projektów, na które możliwe jest uzyskanie dofinansowania z budżetu Unii Europejskiej, w ramach nowej

perspektywy 2014-2020. Po raz kolejny będą realizowane projekty inwestycyjne wybrane przez mieszkańców stolicy w procedurze budżetu partycypacyjnego.

Podobnie, jak to miało miejsce w poprzednich latach, na poziom inwestowania w infrastrukturę techniczną Miasta będą miały wpływ wydatki inwestycyjne zaplanowane przez spółki miejskie, które z własnych środków realizują zamierzenia inwestycyjne z zakresu: transportu miejskiego, rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczania Miasta.

Założenia dotyczące wydatków majątkowych zaprezentowane zostały w układzie sfer i obejmują łącznie inwestycje ogólnomiejskie i dzielnicowe.

Zakłada się, że **w ramach inwestycji ogólnomiejskich i dzielnicowych** realizowane będą zadania w następujących obszarach:

7.2.1. w zakresie transportu i komunikacji

W 2017 roku zakłada się kontynuację działań w zakresie rozwoju układu drogowego oraz infrastruktury transportu publicznego, zgodnie z przyjętymi priorytetami inwestycyjnymi Miasta w tym obszarze.

W zakresie drogownictwa zakłada się dalsze finansowanie takich przedsięwzięć, jak: modernizacja ciągu ulic Marsa – Żołnierska, budowa Trasy Świętokrzyskiej na odc. od ul. Wybrzeże Szczecińskie do ul. Zabranieckiej, rozbudowa ciągu ulic Zwoleńskiej i Żegańskiej na odcinku od ul. Pożaryskiego do ul. Mrówczej z przeprowadzeniem ruchu pod linią kolejową relacji Warszawa-Lublin i dwoma jezdniami ul. Patriotów. Ponadto zaplanowano finansowanie prac przygotowawczych do budowy Obwodnicy Śródmiejskiej na odc. od Ronda Wiatraczna do ul. Radzywińskiej.

Przewidziano finansowanie budowy bezkolizyjnych przejazdów zlokalizowanych na linii kolejowej Warszawa – Terespol (budowa wiaduktu „Chełmżyńska”, budowa tunelu „Rembertów” oraz tunelu „Wesoła”).

Zaplanowane zostaną także wydatki na budowę ul. Nowolazurowej na odc. od ul. Sterniczej do ul. Górczewskiej, rozbudowę ul. Łodygowej na odc. od ul. Radzywińskiej do granicy miasta, budowę ul. Woronicza na odc. od ul. Etiudy Rewolucyjnej do ul. Żwirki i Wigury oraz przebudowę (rozbudowę) ul. Głębockiej na odc. od ul. Podwójnej do ul. Berensona.

W 2017 roku planowane jest także finansowanie przebudowy placu Narutowicza - centralnego punktu dzielnicy Ochota.

Zgodnie z przyjętą polityką inwestycyjną zakłada się dalszy rozwój systemu dróg rowerowych w celu umożliwienia mieszkańcom szybkiego, sprawnego i bezpiecznego przejazdu przez miasto. Finansowana będzie m.in. budowa kładki pieszo-rowerowej nad Wisłą, która zapewni wygodną i bezpieczną komunikację przez Wisłę dla pieszych i rowerzystów, budowa drogi rowerowej wzdłuż ul. Puławskiej, al. Jana Pawła II - etap II,

ul. Radzymińskiej na odc. od ul. Karkonoszy do granicy miasta, ul. Grójeckiej na odc. od ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. do pl. Zawiszy.

W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i samochodowego na terenie miasta kontynuowany będzie program budowy sygnalizacji świetlnych oraz przebudowy oświetlenia ulic. Między innymi wydatki zostaną zaplanowane na budowę sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach ul. Koszykowej i ul. Raszyńskiej, ul. Reymonta i ul. Andersena, ul. Wał Miedzeszyński - ul. Ogórkowa, ul. Wał Miedzeszyński - ul. Przewodowa i ul. Wał. Miedzeszyński - ul. Rozchodnikowa.

Szeroki program w zakresie dróg o znaczeniu lokalnym będzie realizowany przez dzielnicę m.st. Warszawy. Środki finansowe zostaną zaplanowane na budowę m.in. ul. Świętochowskiego, ul. Babimojskiej (odc. ul. Kazubów - ul. Strońska), ul. Strońskiej i ul. Marynin (wloty do ronda) w dzielnicy Bemowo, ul. Nowonizinnej w dzielnicy Praga Południe, ul. Zesłańców Polskich na odc. ul. Strażacka - ul. Cyrulików w dzielnicy Rembertów, dróg dojazdowych do wiaduktu WD - 64 w ciągu trasy ekspresowej POW nad linią kolejową Warszawa - Katowice w dzielnicy Ursus, ul. Rosnowskiego w dzielnicy Ursynów, ul. Kłodzkiej na odcinku od ul. Patriotów do ul. Petunii w dzielnicy Wawer, ul. Nowokabackiej – etap II i ul. Zdrowej na odc. Wilanowska - droga L4 wraz z budową mostka, połączeniem z al. Rzeczypospolitej oraz fragmentami ulic L3 i L4 w dzielnicy Wilanów.

Planuje się modernizację ul. Zdziarskiej w dzielnicy Białołęka, przebudowę i rozbudowę ul. Encyklopedycznej na odcinku Heroldów - Pasymiska i ul. Książąt Mazowieckich w Dzielnicy Bielany, przebudowę ul. Bruzdowej od pętli autobusowej do projektowanej trasy S2, ul. Jarej od ul. Bruzdowej do Wału Zawadowskiego w dzielnicy Wilanów.

W obszarze transportu publicznego prowadzone będą kapitałochłonne działania inwestycyjne związane z rozszerzeniem sieci metra. Wydatki zostaną zaplanowane na finansowanie prac związanych z rozbudową II linii metra o kolejne trzy stacje na odcinku wschodnim - północnym: od szlaku za stacją "Dworzec Wileński" do stacji "Targówek 2" oraz trzy stacje na odcinku zachodnim: od szlaku za stacją "Rondo Daszyńskiego" do stacji "Księcia Janusza".

Ponadto, w 2017 roku będą finansowane prace przygotowawcze do kontynuacji budowy odcinka zachodniego od szlaku za stacją "Księcia Janusza" do stacji "Powstańców Śląskich" i dokończenia budowy odcinka wschodniego - północnego II linii metra (do stacji „Bródno”).

W celu poprawy skomunikowania Dzielnicy Białołęka z dzielnicami lewobrzeżnymi będzie budowana linia tramwajowa na Tarchomin i układ drogowy ul. Światowida i ul. Projektowanej. Miasto sfinansuje przedsięwzięcie w części obejmującej pozyskanie nieruchomości oraz budowę układu drogowego. W pozostałym zakresie inwestycja będzie realizowana i finansowana przez spółkę Tramwaje Warszawskie Sp. z o.o.

7.2.2. w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami

W 2017 roku i w latach następnych zakłada się kontynuację programu budowy mieszkań komunalnych. Finansowana będzie budowa mieszkań komunalnych przy ul. Pełczyńskiego w dzielnicy Bemowo oraz zespołu budynków mieszkalnych - komunalnych - II etap w dzielnicy Wesoła. W 2017 roku i latach następnych będzie realizowany budynek komunalny wraz z przedszkolem przy ul. Orłąt Lwowskich w dzielnicy Ursus oraz budynki komunalne przy ul. Kłobuckiej 14 - etap II w dzielnicy Ursynów oraz przy ul. Korkowej i ul. Włókienniczej w dzielnicy Wawer.

Zgodnie z obowiązującą polityką inwestycyjną określoną w Zintegrowanym Programie Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 zakłada się, że w 2017 roku i w latach następnych kontynuowane będą w szerokim zakresie działania rewitalizacyjne w różnych obszarach, w tym w zakresie polityki lokalowej. W 2017 roku środki finansowe zostaną przeznaczone m.in. na modernizację zabytkowego budynku przy ul. Strzeleckiej 11/13 - Pałacyk Konopackiego, adaptację willi przy ul. Siarczanej 6 na Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w dzielnicy Targówek, rewitalizację budynków zabytkowych części Pragi (ul. Markowska 16) w Dzielnicy Praga Północ.

W ramach wydatków zaplanowanych na program „Rewitalizacja obszaru Pragi” realizowany będzie także projekt „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych” w dzielnicach: Praga-Południe, Praga-Północ i Targówek, który ma na celu zapewnienie mieszkańcom tych dzielnic bezpiecznego i bardziej przyjaznego dla środowiska systemu dostawy ciepła.

Działania rewitalizacyjne będą także finansowane z wydatków planowanych na „Program modernizacji budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji”. Na Pradze Południe rewitalizacją objęty zostanie obszar Kamionka (kwartały Skaryszewska, Kamionkowska, Mińska), natomiast na Targówku Targówek Przemysłowy.

Kolejnym programem, na który zostaną przewidziane wydatki w 2017 roku i w latach następnych są „Centra Lokalne”. Celem tego programu jest stworzenie bazy dla rozwoju różnych form aktywności społecznej np. miejsc i placów miejskich, które będą skupiać i łączyć społeczność lokalną.

W 2017 roku zaplanowano kontynuację prac modernizacyjnych w budynku Pałacu Kultury i Nauki. Przewidziano finansowanie działań mających na celu dostosowanie Sali Kongresowej do wymogów przeciwpożarowych.

Zaplanowano ponadto wydatki na przedsięwzięcie Zagospodarowanie Nowego Centrum Warszawy, w tym m.in. na budowę placu centralnego przed Pałacem Kultury i Nauki z parkingiem podziemnym.

W 2017 roku będą kontynuowane działania mające na celu tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju sektora kreatywnego w Warszawie (Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Kreatywności Nowa Praga).

7.2.3. w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska

Zakłada się, że w 2017 roku i w latach następnych będą kontynuowane działania objęte programem „Dzielnica Wisła”, którego celem jest podniesienie atrakcyjności Wisły, wykorzystanie jej potencjału i walorów dla rozwoju różnych form wypoczynku i turystyki. Realizowane będą takie przedsięwzięcia, jak: zagospodarowanie nadbrzeży Wisły - etap I i II, modernizacja otoczenia Portu Czerniakowskiego, adaptacja kładki odpopielania na Żeraniu oraz budowa tras pieszych i rowerowych nad Wisłą w dzielnicach: Białołęka, Praga-Północ i Praga-Południe.

Środki finansowe zostaną także zaplanowane na inwestycje modernizacyjne w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym. W 2017 roku będzie budowany wybieg dla panter śnieżnych oraz modernizowana aleja główna Ogrodu, dodatkowe wejście do Miejskiego Ogrodu Zoologicznego od strony ul. Jagiellońskiej na wysokości Placu Hallera.

Przewiduje się dofinansowanie działań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów/odpadów zawierających azbest, likwidacją zbiorników bezodpływowych w związku z budową przyłączy kanalizacyjnych oraz wykorzystaniem lokalnych źródeł energii odnawialnej.

Wśród zadań realizowanych przez dzielnice wydatki zostaną zaplanowane m.in. na budowę Parku Zachodniego w dzielnicy Ochota, rekultywację Jeziora Grabowskiego i Jeziora Księży Staw w dzielnicy Ursynów.

W 2017 roku i latach następnych zakłada się intensyfikację działań inwestycyjnych związanych z rozwojem miejskich terenów zieleni w ramach wydatków zaplanowanych na „Program zieleni miejskiej”.

7.2.4. w zakresie edukacji

W 2017 roku i w kolejnych latach będą kontynuowane, w powiązaniu z celami przyjętymi w „Programie rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020”, działania w zakresie rozszerzenia i unowocześnienia bazy edukacyjnej. W ramach wydatków zaplanowanych na edukację dzielnice m.st. Warszawy będą realizowały szeroki katalog przedsięwzięć, obejmujący budowę nowych obiektów szkolnych i przedszkolnych. Wydatki zostaną zaplanowane m.in. na przedsięwzięcia w dzielnicy Bemowo (budowa zespołu szkolno-przedszkolnego na terenie osiedla Chrzanów), w dzielnicy Białołęka (budowa szkoły podstawowej i gimnazjum w rejonie ul. Ruskowy Bród, budowa zespołu szkolno-przedszkolnego i przedszkola przy ul. Myśliborskiej, szkoły podstawowe i gimnazjum przy ul. Warzelniczej, przedszkola przy ul. Głębockiej), w dzielnicy Praga Południe (budowa zespołu szkolno-przedszkolnego w rejonie ul. Nowaka-Jeziorańskiego), w dzielnicy Praga Północ (budowa przedszkola wraz z placem zabaw przy ul. Wrzesińskiej), w dzielnicy Targówek (budowa zespołu szkolno- przedszkolnego przy ul. Gilarskiej), w dzielnicy Ursus (budowa zespołu szkolno- przedszkolnego oraz gimnazjum przy ul. Dzieci Warszawy),

w Dzielnicy Wawer (budowa zespołu szkolno-przedszkolnego przy ul. Cyklamenów / ul. Skalnicowej), w dzielnicy Wilanów (budowa przedszkola wraz z infrastrukturą przy ul. Zdrowej), w dzielnicy Wola (budowa szkoły podstawowej i gimnazjum w rejonie ul. Jana Kazimierza), w dzielnicy Żoliborz (budowa zespołu szkolno-przedszkolnego w rejonie Żoliborza Południowego i Powązek).

Istniejące obiekty szkolne i przedszkolne będą rozbudowywane i modernizowane. Takie działania zakłada się np. w dzielnicy Bemowo (rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 350 przy ul. Irzykowskiego), w dzielnicy Mokotów (rozbudowa Przedszkola nr 305 przy ul. Stefana Bryły 8), w dzielnicy Ursynów (rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 318 przy ul. Teligi 3), w dzielnicy Włochy (modernizacja i rozbudowa szkoły Podstawowej nr 94 ul. Cietrzewia 22A), w dzielnicy Wola (modernizacja budynku Zespołu Szkół nr 36 przy ul. Kasprzaka 19/21).

W ramach działań mających na celu rozwój infrastruktury edukacyjnej zaplanowano także m.in. budowę sali gimnastycznej przy Liceum Ogólnokształcącym nr XXI przy ul. Grójeckiej 93 (dzielnica Ochota), budowę hali dydaktycznej w Zespole Szkół Samochodowych i Licealnych nr 1 przy ul. Szczęśliwickiej 56 (dzielnica Ochota), budowę sali sportowych - przy Zespole Szkół nr 72 przy ul. Konwiktorskiej 5/7 oraz przy Zespole Szkół nr 23 przy ul. Górnośląskiej 31 (dzielnica Śródmieście).

Zakłada się także realizację projektów oszczędnościowych, obejmujących termomodernizację obiektów edukacyjnych np. budynków Liceum Ogólnokształcącego nr XXX przy ul. Wolność 1/3, Szkoły Podstawowej nr 132 przy ul. Grabowskiej 1 i Zespołu Szkół nr 122 przy ul. Olbrachta 48/56 (dzielnica Wola).

W ramach wydatków planowanych na inwestycje ogólnomiejskie będą realizowane takie przedsięwzięcia, jak: modernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 99 ul. Różana 22/24 oraz modernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 97 przy ul. Tarchomińskiej 4 wraz z dobudową pawilonu przedszkolnego dla dzieci z autyzmem.

7.2.5. w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej

W zakresie ochrony zdrowia zakłada się kontynuację działań inwestycyjnych mających na celu sukcesywne podnoszenie standardu usług świadczonych przez podległe Miastu placówki opieki zdrowotnej. W ramach dotacji inwestycyjnych zakłada się kontynuację przebudowy, rozbudowy i modernizacji szpitali (Warszawski Szpital dla Dzieci, Szpital Św. Rodziny, Szpital Grochowski, Szpital Czerniakowski, Szpital Wolski). Środki finansowe zostaną także zaplanowane na budowę Szpitala Południowego - nowoczesnej placówki medycznej, która będzie oferować usługi medyczne, w szczególności mieszkańcom dzielnic Ursynów i Mokotów. Przewiduje się także budowę nowej przychodni leczenia otwartego w dzielnicy Bemowo (obszar Chrzanowa) oraz przychodni ze szpitalem jednodniowym w dzielnicy Białołęka.

Priorytetowym kierunkiem działań inwestycyjnych w zakresie pomocy społecznej będzie kontynuacja programu rozwoju sieci żłobków, którego celem jest uzyskanie nowych miejsc organizacyjnych opieki nad dziećmi poprzez budowę nowych placówek opiekuńczych. Nowe żłobki będą budowane na terenie dzielnic: Bemowo (ul. Obrońców Tobruku, na Chrzanowie), Białołęka (ul. Odkryta, ul. Truskawkowa, ul. Krzyżówki), Bielany (na terenie Zespołu Szkół nr 49 przy ul. Tołstoja 2), Mokotów (ul. Spartańska), Praga-Południe (ul. Szkoły Orłąt), Ursynów (ul. Zaruby), Wawer (ul. Trakt Lubelski), Wola (ul. Ciołka 26A).

Ponadto, będą finansowane takie inwestycje, jak: modernizacja Centrum Wspierania Rodzin "Rodzinna Warszawa" przy ul. Środkowej, które wpisuje się w program „Rewitalizacja obszaru Pragi”, przebudowa i rozbudowa istniejących obiektów przy ul. 11 Listopada 13/15 z dostosowaniem do funkcji placówki opiekuńczo-wychowawczej i Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz modernizacja Centrum Usług Socjalnych i Szkolenia Kadr Pomocy Społecznej "Ośrodek Nowolipie".

Środki finansowe zostaną także zaplanowane na kontynuację działań obejmujących budowę, rozbudowę i modernizację domów pomocy społecznej oraz budowę, rozbudowę i modernizację obiektów różnych form pieczy zastępczej.

7.2.6. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego

W 2017 roku będą prowadzone działania związane z modernizacją obiektów kultury w celu ich dostosowania do przepisów sanitarnych i bezpieczeństwa pożarowego oraz podniesienia jakości oferty (Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta, Teatr Ateneum, siedziba Teatru Lalka).

W ramach programu „Rewitalizacja obszaru Pragi” będzie modernizowany budynek przy ul. Jagiellońskiej 28, w którym funkcjonuje Teatr „Baj” oraz zabytkowe obiekty przy ul. Grochowskiej, gdzie zaplanowano budowę sali koncertowej na potrzeby Orkiestry Sinfonia Varsovia.

W 2017 roku i w latach następnych przewiduje się wydatki związane z budową Muzeum Sztuki Nowoczesnej.

Działania inwestycyjne w sferze kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego prowadzone będą także w ramach wydatków zaplanowanych na zadania realizowane przez dzielnice m.st. Warszawy. Przykładowo, finansowana będzie modernizacja budynku przy ul. Waldorffa 22 na potrzeby Bemowskiego Centrum Kultury, budowa budynku wielofunkcyjnego o funkcji kulturalno - społecznej (w tym biblioteka) przy ul. Błękitnej / ul. Solidnej, budowa zespołu: filii Wawerskiego Centrum Kultury i biblioteki przy ul. Powojowej / ul. Panny Wodnej / ul. Junaków w dzielnicy Wawer, budowa siedziby Wolskiego Centrum Kultury przy ul. Elekcyjnej.

7.2.7. w zakresie rekreacji i sportu

W 2017 roku zakłada się kontynuację działań związanych z rozwojem infrastruktury sportowej poprzez realizację inwestycji w ramach programu „Przyjazna przestrzeń rekreacyjna dla mieszkańców”. Finansowane będą takie inwestycje, jak modernizacja Ośrodka Namysłowska wraz z zagospodarowaniem terenu, modernizacja piwnic budynku w Ośrodku Całorocznego Stoku Narciarskiego Szczęśliwice.

7.2.8. w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego

Kontynuowany będzie długofalowy program poprawy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Środki finansowe w tym obszarze zostaną zaplanowane na modernizację i rozbudowę systemu monitoringu wizyjnego m.st. Warszawy oraz rozbudowę systemu alarmowania i ostrzegania ludności w Warszawie.

7.2.9. w zakresie zarządzania strukturami samorządowymi

W ramach tej sfery będzie realizowany program informatyzacji Urzędu, którego głównym celem jest dostosowanie posiadanych systemów informatycznych do współczesnych wymagań. W ramach tych działań zakłada się zakup nowego sprzętu, oprogramowania i technologii mobilnych. Finansowane będą takie zadania, jak: realizacja projektu "E-administracja utworzenie portalu e-usług m.st. Warszawy", realizacja wymagań interoperacyjności, mobilności systemów operacyjnych.

Wydatki zostaną także zaplanowane na działania związane z poprawą funkcjonowania Urzędu Miasta, w tym na sukcesywną przebudowę lub adaptację pomieszczeń na cele biurowe w budynkach zajmowanych przez Urząd m.st. Warszawy, budowę zintegrowanego systemu informatycznego do obsługi zasobu geodezyjnego i kartograficznego m.st. Warszawy.

8. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE WYNIKU BUDŻETOWEGO I POZIOMU ZADŁUŻENIA MIASTA

W związku z potrzebą zarezerwowania znacząco wyższych na tle lat poprzednich środków z przeznaczeniem na wydatki majątkowe jako skutek realizacji zadań inwestycyjnych przewidzianych do finansowania przy udziale środków z UE w ramach nowej perspektywy 2014-2020, w tym w szczególności rozbudowy II linii metra, jak też w związku z koncentracją wydatków w 2017 r. na kontynuowane duże projekty drogowe, zakłada się zamknięcie roku budżetowego ujemnym wynikiem.

Przewiduje się, że źródłem sfinansowania zakładanego deficytu budżetowego będą wolne środki pochodzące z lat ubiegłych i środki zwrotne pochodzące z planowanych do

zaciągnięcia kredytów w międzynarodowych instytucjach finansowych takich jak np. Europejski Bank Inwestycyjny.

Zakłada się, że stan zadłużenia Miasta na koniec 2017 r. będzie zgodny z ujętym w WPF-ie m.st. Warszawy na lata 2016-2045 i wyniesie 6.255 mln zł. Wobec powyższego wewnętrzny pułap wskaźnika zadłużenia określony na 55% w relacji do dochodów zostanie dotrzymany. Przewiduje się, że wskaźnik zadłużenia w relacji do planowanych dochodów wyniesie 46% - 47%.